

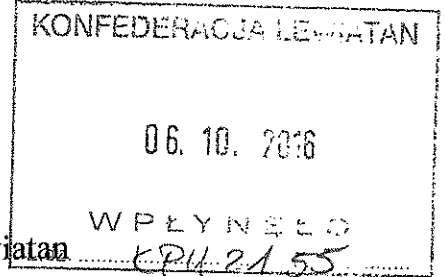

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

675 258-173-263/16

Warszawa, dnia *30* września 2016 r.

Prezydent
Konfederacji Lewiatan

Pani Henryka Bochniarz

P. K. WAZDA

WAŻNE

Szanowna Pani Prezydent

Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję – w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r., poz. 2029) - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy, z prośbą o przedstawienie opinii.

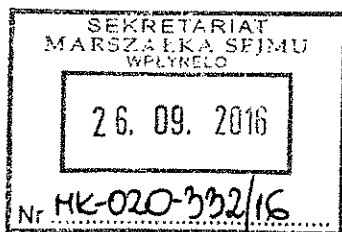
Z poważaniem

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa, dnia 23 września 2016 r.

RM-10-102-16

Pan Marek KUCHCIŃSKI
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy z projektem aktu wykonawczego.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

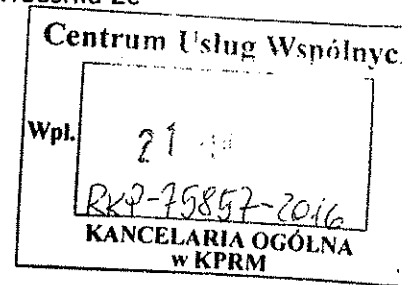
Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.961.2016 / 6/JS

dot.: RM-10-102-16 z 16.09.2016 r.

Warszawa, 19 września 2016

Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia
o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Do wiadomości:
Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 43 w § 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) potrąceń w wysokości 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2,”;
- 2) w art. 116 w § 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) wykonywania pracy, jeżeli przepisy szczególne, także wynikające z prawa międzynarodowego, nie przewidują zwolnienia od tego obowiązku, oraz wykonywania prac, o których mowa w art. 123a § 1,”;
- 3) w art. 123a:
 - a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także za prace na cele społeczne na rzecz:

 - 1) samorządu terytorialnego,
 - 2) podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim,
 - 3) państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych,
 - 4) spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu lub województwa

– w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie, skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie.

§ 2. Skazanemu, za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek, dyrektor zakładu karnego może zezwolić na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach, o których mowa

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. poz. 1083, z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 701 i 1268, z 2001 r. poz. 1071 i 1194, z 2002 r. poz. 676 i 1679, z 2003 r. poz. 1061, 1380 i 1750, z 2004 r. poz. 889, 2135, 2405, 2426 i 2703, z 2005 r. poz. 1363 i 1479, z 2006 r. poz. 708 i 1648, z 2007 r. poz. 849, z 2008 r. poz. 620 i 1344, z 2009 r. poz. 39, 119, 504, 817, 911, 963, 1475, 1540 i 1589, z 2010 r. poz. 191, 227, 842 i 1228, z 2011 r. poz. 201, 202, 654, 734, 1092, 1280 i 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707, z 2015 r. poz. 21, 396, 431, 541, 1269 i 1573 oraz z 2016 r. poz. 428 i 437.

w § 1, w wymiarze przekraczającym 90 godzin lub przy pracach społecznych na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 56 § 3, oraz innych organizacji pożytku publicznego.”,

b) dodaje się § 5–8 w brzmieniu:

„§ 5. Podmioty, o których mowa w § 1 i 2, zgłaszają zapotrzebowanie na przyjęcie do pracy skazanych właściwemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, zwanymi dalej „właściwym organem gminy”.

§ 6. Właściwy organ gminy wyznacza podmioty, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace, o których mowa w § 1 i 2, na podstawie zapotrzebowania lub z własnej inicjatywy, za zgodą podmiotów, o których mowa w § 1 i 2.

§ 7. Wyznaczone podmioty mają obowiązek przyjąć skazanych do pracy.

§ 8. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej oraz ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, tryb wyznaczania przez właściwy organ gminy podmiotów, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace, o których mowa w § 1 i 2, czynności tych podmiotów, w zakresie wykonywania pracy, w tym dotyczące zgłaszania zapotrzebowania na przyjęcie do pracy skazanych, organizowania miejsc pracy i przydziału pracy oraz kontroli skazanych, mając na względzie konieczność zapewnienia warunków do sprawnego wykonywania pracy na cele społeczne.”;

4) w art. 125 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Z wynagrodzenia za pracę przysługującego skazanemu potrąca się 7% na cele Funduszu określone w art. 43 § 8 oraz 45% na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieźniennych Zakładów Pracy, utworzonego na podstawie art. 6a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2014 r. poz. 1116).”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cele projektu

Głównym celem projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy jest zwiększenie zatrudnienia wśród osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych. W przekonaniu projektodawcy praca powinna stanowić istotny element odbywania kary pozbawienia wolności, ponieważ wpływa pozytywnie tak na skazanych (resocjalizacja, rozwój umiejętności zawodowych, możliwość zarobkowania), jak i na porządek w jednostkach penitencjarnych.

Z uwagi na fakt, że zgodnie z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego skazani mogą wykonywać zarówno prace odpłatne, jak i nieodpłatne, osiągnięcie zakładanych celów planuje się poprzez:

- 1) poszerzenie zakresu prac wykonywanych przez skazanych nieodpłatnie;
- 2) zwiększenie możliwości finansowych Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięziennych Zakładów Pracy poprzez podniesienie potrącenia na ten cel z przysługującego skazanym wynagrodzenia za pracę.

Ponadto ustawa ma na celu zwiększenie spójności ustawy Kodeks karny wykonawczy w zakresie przepisów regulujących pracę skazanych. W tym celu proponuje się, aby przepis statuujący obowiązek wykonywania prac przez osadzonych (art. 116 § 1 pkt 4 k.k.w.) odsyłał wprost do przepisu art. 123a § 1 k.k.w, gdzie określony jest zakres tych prac, jak i maksymalny czas, w którym mają one być wykonywane nieodpłatnie.

Ad 1. Dotychczasowe doświadczenia z wykonywaniem prac nieodpłatnie wskazują na wysoką przydatność skazanych do wykonywania nie tylko codziennych prac porządkowych na potrzeby zakładu karnego czy samorządu terytorialnego, ale także korzystania z takiej pracy w przypadkach nagłych lub kryzysowych, np. w związku z powodzią czy potrzebą usuwania szkód. W opinii projektodawców charakter pracy świadczonej dotychczas w formie nieodpłatnej nie różni się w zasadniczy sposób od rodzajów pracy wykonywanej w ramach orzeczonej kary ograniczenia wolności. Z tego względu proponuje się rozszerzenie instytucji nieodpłatnej pracy na prace na cele społeczne świadczone dla innych podmiotów.

Ad 2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2010 r. (sygn. akt P 20/09) zmusiło ustawodawcę do znowelizowania przepisów Kodeksu karnego wykonawczego umożliwiających przed tą datą zatrudnianie skazanych za wynagrodzeniem w wysokości

połowy minimalnego wynagrodzenia w danym roku. Wzrost wynagrodzeń skazanych do poziomu co najmniej minimalnego wynagrodzenia doprowadził do spadku odsetka zatrudnionych odpłatnie wśród wszystkich osadzonych zatrudnionych (68% w 2010 r., 49% w 2011 r. i 40% w 2012 r. – por. tabela nr 2). Pomimo wprowadzenia mechanizmów potrącających, w szczególności na rzecz utworzonego Funduszu Aktywizacji, zatrudnienie skazanych nadal pozostaje na znacznie niższym poziomie niż przed zmianami normatywnymi będącymi skutkiem ww. orzeczenia Trybunału. W opinii projektodawcy obecne regulacje pozostawiają znaczne pole do zwiększenia udziału potrąceń w wynagrodzeniu skazanego, a w efekcie, poprzez Fundusz Aktywizacji, do stworzenia bardziej atrakcyjnych zachęt finansowych skierowanych do potencjalnych pracodawców.

2. Obecny stan prawny

Zgodnie z obecną treścią art. 123 k.k.w. świadczenie pracy przez skazanych następuje co do zasady odpłatnie, a skazany otrzymuje wynagrodzenie w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia. Reguła ta uzasadniona jest przede wszystkim względami konstytucyjnymi, tj. prawami człowieka do wykonywania pracy za wynagrodzeniem oraz zakazowi zmuszania do pracy. Odpłatność ma również na celu umożliwienie skazanemu wywiązać się ze swoich zobowiązań (alimenty, spłata nawiązki lub naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem).

Kodeks karny wykonawczy dopuszcza jednak również możliwość świadczenia przez skazanych, w ograniczonym wymiarze czasowym, pracy w postaci prac porządkowych oraz pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych Szusby Węziennej lub prac porządkowych na rzecz samorządu terytorialnego, przy czym czas tej pracy nie może przekraczać 90 godzin miesięcznie. W tym modelu wynagrodzenie skazanym nie przysługuje.

W 2014 roku w obu formach zatrudnionych było średnio 34,7% spośród wszystkich skazanych i ukaranych, w sytuacji kiedy średnia za 2013 rok wynosiła 31,5%.

Tabela 1. Zatrudnienie skazanych i ukaranych w latach 2013-2014

Data	Liczba osadzonych			RAZEM	Liczba zatrudnionych			Pow. szkodliw. zainicjowanych i ukaranych
	Ogółem	tymczas. przest.	skazani ukarani		odpłatnie		nieodpłatnie	
					tymczas. przest.	skazani ukarani		
31.01.2014	80 129	6 719	73 410	9 095	18	9 077	14 859	32,6%
28.02.2014	80 582	6 799	73 783	9 197	18	9 179	15 043	32,8%
31.03.2014	80 887	6 977	73 910	9 319	21	9 298	15 222	33,2%
30.04.2014	79 937	6 828	73 109	9 555	23	9 532	15 429	34,1%
31.05.2014	79 307	6 802	72 505	9 849	22	9 827	15 743	35,3%
30.06.2014	78 959	6 581	72 378	10 136	26	10 110	15 557	35,5%
31.07.2014	78 403	6 518	71 885	10 296	26	10 270	15 592	36,0%
31.08.2014	77 933	6 719	71 214	10 449	27	10 422	15 401	36,3%
30.09.2014	78 178	6 742	71 436	10 760	32	10 728	14 913	35,9%
31.10.2014	78 067	6 666	71 401	10 775	25	10 750	14 692	35,6%
30.11.2014	78 094	6 653	71 441	10 897	29	10 868	14 239	35,1%
31.12.2014	77 371	6 238	71 133	10 300	22	10 278	14 274	34,5%
Srednio w roku 2014	78 987	6 687	72 300	10 052	24	10 028	15 080	34,7%
Srednio w roku 2013	83 898	6 781	77 117	9 184	17	9 167	15 125	31,5%

Warto jednak podkreślić, że zdecydowana większość osadzonych prace wykonuje na terenie zakładów karnych w administracji zakładu karnego (kuchnia, prace porządkowe itp.) lub w przywięziennych zakładach pracy.

Zalety zapewnienia pracy osobom pozbawionym wolności są następujące:

- Możliwość podjęcia pracy przez osadzonych daje im szansę bezpłatnego przyuczenia do zawodu i przyczynia się do późniejszej aktywizacji zawodowej skazanych w warunkach wolnościowych.
- Podjęcie pracy daje możliwość pozyskania środków finansowych na własne potrzeby w sposób akceptowany społecznie, daje możliwość finansowego wspierania rodziny przez przekazywanie jej zarobionej kwoty oraz stanowi źródło pokrycia kar pieniężnych, alimentów lub grzywny.
- Wykonywanie konkretnych czynności uczy systematyczności i wywiązywania się z przydzielonych obowiązków, kształtuje poczucie odpowiedzialności za wykonaną pracę, jest treningiem do samodzielnego życia na wolności i przygotowaniem do powrotu do społeczeństwa.
- Zagospodarowanie czasu wolnego przeciwdziała rozwojowi podkultury więziennej, przemocy w stosunku do innych współosadzonych czy samookaleczeniom.
- Więźniowie czują się przydatni, pożyteczni, nabywają umiejętności współpracy w zespole, pojawia się poczucie sensu życia, sensowności podejmowanego wysiłku, poczucie bycia docenionym przez innych, następuje rozwój zainteresowań. Podjęcie pracy

wiąże się często z możliwością innego postrzegania przyszłości i poczucia własnej wartości.

- Miejsce pracy stwarza nową sytuację, znoszącą poczucie bezcelowości pobytu w zakładzie karnym, nowe środowisko, nowe znajomości i przyjaźnie. Praca pozwala zachować sprawność zawodową, siły fizyczne i umysłowe.

Należy wskazać jednocześnie, że brak pracy działa demoralizująco w związku z nadmiarem wolnego czasu, który trudno zagospodarować. Zwiększają się też koszty finansowe ponoszone przez rodzinę na utrzymanie skazanego, np.: koszt zakupów w więziennej kantine czy koszty związane z utrzymaniem osadzonego w czasie pobytu na przepustce. Brak nawyku pracy jest częstym powodem powrotu do przestępstwa (zjawisko recydywy), przez co powstaje zamknięte koło: brak pracy, brak środków do utrzymania, przestępstwa i więzienia. Ponadto brak pracy powoduje u osadzonych wykształcenie negatywnych postaw i nawyków. Długotrwała bezczynność jest wielokrotnie źródłem zaburzeń emocjonalnych, które mogą prowadzić do konfliktów w relacjach społecznych.

Zatrudnienie skazanych ma na celu również umożliwienie ich funkcjonowania po odbyciu kary pozbawienia wolności, co wiąże się ściśle z zasadami prawa europejskiego, zapisanymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z 2008 r. Nr C 115). Zgodnie z art. 9 tego Traktatu osoby wykluczone (a do tej kategorii należy zaliczyć byłych skazanych) winny być poddane szczególnemu wsparciu ze strony państwa.

Wprowadzenie zmian realizuje również wielokrotnie sformułowany przez Rzecznika Praw Obywatelskich pod adresem Rady Ministrów postulat dotyczący stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi zatrudnienia osób pozbawionych wolności.

Tabela 2. Odpłatne zatrudnienie osadzonych w latach 2010–2015

Zatrudnienie odpłatne skazanych	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (stan na 31.10)
Średniomiesięczne	17 107	11 683	9 428	9 133	10 037	10 004
Procentowy udział w ogólnej liczbie skazanych zatrudnionych	68%	49%	40%	37%	40%	40%

Tabela 3. Zatrudnienie skazanych według stanu na dzień 31.10.2015 r. (w zaokrągleniu do pełnych setek)

Liczba zatrudnionych ogółem	24 900 osób	
w tym:	odpłatnie	10 200
	przywieszienne zakłady pracy	1 700
	kontrahenci pozawieszieni	2 700
	prace porządkowe i pomocnicze na rzecz jednostek SW	5 800
	nieodpłatnie	14 700
	prace publiczne na rzecz organów administracji publicznej	2 800
	prace charytatywne i na rzecz organizacji pożytku publicznego	700
	prace porządkowe i pomocnicze na rzecz jednostek SW	11 200

Tabela 4. Dane dotyczące niezatrudnionych osadzonych według stanu na dzień 31.10.2015 r.

Liczba niezatrudnionych ogółem	47.400 osób	
w tym:	z uwagi na brak pracy	18 000
	niezatrudnieni z innych przyczyn niż brak pracy	29 400
	Skazani, wobec których wykonywane są specjalistyczne badania w placówkach pozawieszienych, oraz ci, którzy w terminie nie powrócili z przepustek	150
	Skazani, wobec których stosowany jest areszt tymczasowy	650
	skazani niezdolni do pracy ze względów medycznych	3 600
	skazani przebywający w szkołach	3 000
	skazani „niebezpieczni” i wymagający szczególnej ochrony	200
	Skazani, którzy przebywają w ośrodkach diagnostycznych, oddziałach terapeutycznych, wobec których realizowane są czynności transportowe, nowo przyjęci, skazani przebywający w związku z czynnościami procesowymi	21 800

Ważnym argumentem na rzecz tworzenia miejsc pracy odpłatnej są również wysokie, sięgające kwoty 1 mld 100 mln zł zobowiązania finansowe skazanych. Problem dotyka bezpośrednio ponad 23 tys. osób pozbawionych wolności. Jednostkowe zaległe zobowiązania alimentacyjne przekraczają kwotę 55 tys. zł, a powszechność zatrudnienia tej grupy skazanych wynosi 28%.

Tabela 5. Poziom zatrudnienia osadzonych w wybranych krajach europejskich

Poziom zatrudnienia osób pozbawionych wolności w wybranych krajach europejskich	
Węgry	85%
Niemcy	85%
Słowacja	80%
Portugalia	60%
Grecja	43%
Polska	35%
Francja	28%

Wśród populacji osadzonych ok. 92,6% stanowią skazani (ok. 67 tys. osób). Spośród populacji skazanych – ok. 31,5 tys. stanowią skazani odbywający karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego i to w ramach tej grupy najmniej osadzonych pracuje, ponieważ wymienieni osadzeni nie mogą być zatrudnieni poza terenem jednostki penitencjarnej bez nadzoru konwojenta.

W marcu 2011 r. weszła w życie zmiana przepisów Kodeksu karnego wykonawczego dotycząca wynagrodzenia za pracę skazanych. Obecnie przepisy w zakresie wynagrodzenia skazanych przedstawiają się następująco:

„Art. 123. § 1. Praca skazanego jest odpłatna, z zastrzeżeniem art. 123a. Zasady wynagradzania za pracę ustala się w porozumieniu zawierany przez dyrektora zakładu karnego lub w umowie zawieranej przez skazanego. Przy skierowaniu skazanego do prac administracyjno-porządkowych na terenie zakładu karnego, wynagrodzenie za pracę ustala dyrektor tego zakładu.

§ 2. Wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy ustala się w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przy przepracowaniu

pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonaniu pełnej miesięcznej normy pracy. W wypadku przepracowania niepełnej miesięcznej normy czasu pracy lub niewykonania pełnej miesięcznej normy pracy wynagrodzenie wypłaca się proporcjonalnie do ilości czasu pracy lub wykonanej normy pracy. W razie zatrudnienia skazanego w niepełnym wymiarze czasu pracy najniższe wynagrodzenie ustala się w kwocie proporcjonalnej do liczby godzin zatrudnienia, biorąc za podstawę kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę.”.

Nowelizacja ustawy o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności z dnia 3 lutego 2011 r. nie sprowadziła się wyłącznie do uwzględnienia bezpośrednich skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, lecz również założyła stworzenie mechanizmów sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób pozbawionych wolności. Wyższe koszty pracy świadczonej przez osoby pozbawione wolności, a w efekcie – z punktu widzenia pracodawców – znaczący spadek jej atrakcyjności, wymagały wprowadzenia nowych rozwiązań.

Znowelizowana ustawa przewidywała, oprócz pożyczek i dotacji, wprowadzenie rekompensaty dla przedsiębiorców z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności, spowodowanych realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego - ryczałt w wysokości 20% wartości wynagrodzeń przysługujących zatrudnionym osobom pozbawionym wolności.

W wyniku tej nowelizacji został utworzony Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy. Konstrukcja FAZS jest następująca:

Przychodami Funduszu są:

- wpłaty, dokonywane przez przywieszienne zakłady pracy z tytułu uzyskanych przez te podmioty zwolnień z podatku dochodowego od osób prawnych, wpłat na PFRON i opłat z tytułu użytkowania gruntów Skarbu Państwa oraz
- wpłaty, dokonywane przez jednostki penitencjarne Służby Więziennej w wysokości 25% wynagrodzeń przysługujących osobom pozbawionym wolności, skierowanym do odpłatnego zatrudnienia.

Środki Funduszu przeznacza się na finansowanie działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, w szczególności na:

- tworzenie nowych miejsc pracy dla osób pozbawionych wolności oraz ochronę istniejących,
- tworzenie w zakładach karnych infrastruktury niezbędnej dla działań resocjalizacyjnych,
- modernizację przywieszennych zakładów pracy i ich produkcji,

- organizowanie nauki zawodu i doskonalenia zawodowego dla osób pozbawionych wolności,
- organizowanie szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej i umiejętności poszukiwania pracy.

W chwili obecnej kwota udzielonej ze środków Funduszu pomocy publicznej przeznaczonej na wymienione wyżej cele przekroczyła 100 milionów złotych.

3. Opis projektowanych zmian

1) Poszerzenie zakresu prac wykonywanych przez skazanych nieodpłatnie

Projektowane zmiany w art. 123a k.k.w. realizują potrzebę szerszego wykorzystania instytucji pracy nieodpłatnej. Proponuje się wykorzystanie w tym zakresie odpowiednio regulacji dotyczących wykonywania kary ograniczenia wolności w formie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Zgodnie z treścią art. 56 k.k.w. podmioty, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim, a także państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne oraz spółki prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź województwa, mają obowiązek umożliwienia skazanym wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne. Ponadto praca na cele społeczne może być także wykonywana na rzecz instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną.

W opinii projektodawcy powyższy katalog podmiotowy może być z powodzeniem zastosowany w stosunku do nieodpłatnej pracy wykonywanej przez skazanych na karę pozbawienia wolności. Wobec powyższego proponuje się, by art. 123a k.k.w. otrzymał brzmienie, zgodnie z którym za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także za prace na cele społeczne na rzecz:

- 1) samorządu terytorialnego,
- 2) podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim,
- 3) państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych,

4) spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź województwa

– w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie, skazanym nie przysługiwało wynagrodzenie.

Jednocześnie proponuje się odpowiednią modyfikację art. 123a § 2 k.k.w. wynikającą z poszerzenia katalogu w § 1. Zgodnie z proponowanym brzmieniem tego przepisu za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek dyrektor zakładu karnego będzie miał możliwość umożliwić mu nieodpłatną pracę w wymiarze większym niż 90 godzin na miesiąc, w jednostkach wymienionych w § 1, lub też zezwolić mu na pracę w podmiotach niewymienionych w § 1, tj. na rzecz: instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną (wymienionych w art. 56 § 3).

Umożliwieniu szerszego wykorzystania podmiotów, na rzecz których może być wykonywana praca nieodpłatna, służy upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia regulującego kwestię zgłaszania zapotrzebowania przez właściwe podmioty na wykonywanie przez skazanych odpowiednich prac.

2) Zwiększenie możliwości finansowych Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięziennych Zakładów Pracy poprzez podniesienie potrącenia na ten cel z przysługującego skazanemu wynagrodzenia za pracę

W celu zwiększenia efektywności oddziaływania Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięziennych Zakładów Pracy proponuje się zwiększenie kwoty potrąceń na ten cel z 25% do 45% wynagrodzenia przysługującego skazanemu. Dodatkowe środki funduszu zostaną przeznaczone na:

- 1) zwiększenie pokrycia części kosztów zatrudnienia osadzonych, ponoszonych przez przedsiębiorców w postaci wypłaty ryczałtu (aktualnie pracodawcy otrzymują ryczałt w wysokości 20% wartości wynagrodzeń przysługujących zatrudnionym osobom pozbawionym wolności), co bezpośrednio wpłynie na atrakcyjność zatrudnienia osób pozbawionych wolności;
- 2) budowę infrastruktury produkcyjnej na terenie jednostek penitencjarnych.

W celu znacznego wzrostu zatrudnienia osadzonych, w szczególności wymagających osadzenia w zakładzie typu zamkniętego, należy w ciągu najbliższych kilku lat zbudować na terenie jednostek ekonomiczne hale produkcyjne o lekkiej konstrukcji. Obiekty te należy wydzierżawić przedsiębiorcom – w celu wyposażenia ich w maszyny i urządzenia produkcyjne, a następnie zatrudnienia osób pozbawionych wolności.

Przy spełnieniu założenia wzrostu wpływów do Funduszu z wypłaconych wynagrodzeń – w okresie najbliższych kilku lat będzie możliwa budowa kilkunastu hal produkcyjnych o średniej powierzchni 1000 m², czyli przynajmniej po jednej hali o lekkiej konstrukcji w inspektoracie. Inwestycje tego typu powinny pozwolić na uzyskanie potencjalnie ok. 2000 nowych miejsc pracy.

Należy zaznaczyć, że potencjał Służby Więziennej w tym zakresie jest znaczny. Niemal 30% jednostek penitencjarnych oraz Oddziałów Zewnętrznych (57 ze 191 jednostek i oddziałów) dysponuje wolną powierzchnią gruntów, na których mogłyby zostać zlokalizowane obiekty (hale produkcyjne). Łączny potencjalny metraż powierzchni produkcyjnej, jaki mógłby zostać utworzony na gruntach, pozostających w dyspozycji jednostek wynosi 80 000 m², w tym na terenie ścisłym 50 000 m².

Systematyczna poprawa infrastruktury budowanej w celu stworzenia produkcyjnych, odpłatnych stanowisk pracy w perspektywie kilku najbliższych lat powinna zredukować do minimum zjawisko bezrobocia w Polskich jednostkach penitencjarnych z powodu braku stanowisk pracy. Ze względu na bezpieczeństwo całego społeczeństwa bezrobocie wśród populacji skazanych powinno być zjawiskiem marginalnym.

W opinii projektodawców obecna łączna wysokość potrąceń z wynagrodzeń, która wynosi 35%, pozostawia znaczny margines do zmian. Po dokonaniu proponowanego zwiększenia obciążenia na rzecz Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy łączne obciążenie wynagrodzenia skazanych wyniesie 52%. Dla porównania można wskazać, że w Niemczech przeciętne wynagrodzenie skazanego znacznie odbiega od pensji minimalnej równej 1473 euro miesięcznie i wynosi średnio 250 euro miesięcznie, przy tygodniowym czasie pracy w wymiarze 38,5 godziny. Jest to więc 17% minimalnego wynagrodzenia.

3) Zmiana art. 43 § 7 pkt 2 – zmniejszenie wysokości potrąceń z 10% na 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2 kodeksu

Proponowana zmiana wysokości potrąceń z 10% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2 kodeksu na 7% spowoduje w pierwszym etapie przy prognozowanym poziomie wpływów na Fundusz w 2016 r. spadek o ok. 435 000 zł. Prognozowana kwota wpływów po wprowadzeniu regulacji wyniesie ok. 14 305 000 zł.

Jednakże zakłada się również, że przekazanie uwolnionych 3% środków na aktywizację zawodową osób pozbawionych wolności spowoduje wzrost liczby skazanych zatrudnionych odpłatnie, a co za tym idzie wzrost wpływów z wynagrodzeń na rzecz Funduszu.

Ponadto, co istotne, Służba Więzienna w latach 2016–2020 będzie korzystała dodatkowo ze środków finansowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – POWER. Wniosek aplikacyjny został pozytywnie zatwierdzony do realizacji przez Instytucję Zarządzającą – Ministerstwo Rozwoju i Instytucję Pośredniczącą II stopnia Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz wynika z niego, że na rzecz szkoleń zawodowych dla skazanych wydatkowana będzie kwota 108 077 067 zł.

Zadanie 1 wniosku aplikacyjnego – Realizacja cykli szkoleniowo-aktywizacyjnych – ogółem 108 077 067,00 zł

W rozbiciu na lata:

- 2016: 14 157 546,00 zł
- 2017: 26 164 516,00 zł
- 2018: 26 164 754,00 zł
- 2019: 26 040 366,00 zł
- 2020: 15 549 885,00 zł.

Możliwość wykorzystania tej kwoty znacznie wzmocni działalność aktywizacji zawodowej osób pozbawionych wolności i przyczyni się wprost do realizacji zapisów zawartych w art. 67 Kodeksu karnego wykonawczego. Wprowadzenie do realizacji ww. zadań spowoduje też spadek udzielania świadczeń z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W tym miejscu zastrzec należy, że zaproponowane zmiany nie wpłyną negatywnie na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w art. 43 Kodeksu karnego wykonawczego, w szczególności zaś w żaden sposób nie będą oddziaływać na osoby pokrzywdzone przestępstwem. Wysokość środków finansowych przeznaczonych dla

nich nie ulegnie bowiem zmniejszeniu, a proponowane obniżenie o 3% wartości Funduszu dotyczyć będzie wyłącznie skazanych, którzy będą szkoleni i przyuczani do zawodów z wykorzystaniem środków unijnych. Co istotne, zwiększenie odpłatnego zatrudnienia skazanych (a taki jest przecież cel projektowanej regulacji) spowodować powinno zwiększenie wpływów środków z wynagrodzeń zatrudnionych odpłatnie skazanych i tym samym zwiększenie środków Funduszu, przeznaczonych głównie dla ofiar przestępstw.

Tabela 6. Stosunek wysokości wynagrodzeń osadzonych do najniższego wynagrodzenia w danym kraju

Płaca osadzonych w stosunku do najniższego wynagrodzenia w wybranych krajach europejskich	
Polska	100%
Słowacja	50%
W. Brytania	5–44%
Francja	44%
Niemcy	9–40%
Szwecja	35%
Węgry	33%

W Czechach zaś minimalne miesięczne wynagrodzenie wynosi 9900 koron. Osadzeni, w zależności od poziomu kwalifikacji wymaganych na danym stanowisku pracy zarabiają 4500, 6750 lub 9000 koron miesięcznie, co równa się odpowiednio 45%, 68% i 91% minimalnego wynagrodzenia, przy czym większość skazanych zarabia najniższą ze wskazanych stawek. Należy również dodać, że w tym kraju skazani zobowiązani są do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z kosztami osadzenia.

Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – prawo karne”.

Nazwa projektu
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące
Ministerstwo Sprawiedliwości

Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu
Patrik Jaki – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu
Tomasz Darkowski – Dyrektor Departamentu Prawa Karnego
Ministerstwa Sprawiedliwości – 52-12-423

Data sporządzenia
08.09.2016

Źródło:
Inne – decyzja Ministra Sprawiedliwości

Nr w wykazie prac: UD88

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Głównym celem projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności jest zwiększenie zatrudnienia wśród osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych. W przekonaniu projektodawcy praca powinna stanowić istotny element odbywania kary pozbawienia wolności, ponieważ wpływa pozytywnie zarówno na skazanych (resocjalizacja, rozwój umiejętności zawodowych, możliwość zarobkowania), jak i na porządek w jednostkach penitencjarnych.

Z uwagi na fakt, że zgodnie z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego skazani mogą wykonywać zarówno prace odpłatne, jak i nieodpłatne, osiągnięcie zakładanych celów planuje się poprzez:

1. poszerzenie zakresu prac wykonywanych przez skazanych nieodpłatnie,
2. zwiększenie możliwości finansowych Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy poprzez podniesienie potrącenia na ten cel z przysługującego skazanym wynagrodzenia za pracę.

W opinii projektodawcy obecny poziom zatrudnienia skazanych pozostaje niewystarczający (w 2014 roku zatrudnionych ogółem było średnio 34,7% skazanych i ukaranych – w ramach wykonywania pracy za wynagrodzeniem, jak i wykonywanej bez wynagrodzenia¹⁾). Jednym z najistotniejszych w opinii projektodawcy czynników mających wpływ na tak niski poziom zatrudnienia było orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2010 r. (sygn. akt P 20/09), które zmusiło ustawodawcę do znowelizowania przepisów Kodeksu karnego wykonawczego umożliwiających przed tą datą zatrudnianie skazanych za wynagrodzeniem w wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia w danym roku. Wzrost wynagrodzeń skazanych do poziomu co najmniej minimalnego wynagrodzenia doprowadził do spadku odsetka zatrudnionych odpłatnie wśród wszystkich osadzonych zatrudnionych (68% w 2010 r., 49% w 2011 r. i 40% w 2012 r.). Pomimo wprowadzenia mechanizmów potrącających, w szczególności na rzecz utworzonego Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy, poziom zatrudnienia skazanych nadal pozostaje znacznie niższy niż przed zmianami normatywnymi będącymi skutkiem ww. orzeczenia Trybunału.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponowane w nowelizacji ustawy rozwiązanie zakłada umożliwienie pracy skazanym nieodpłatnie dla większej liczby podmiotów niż do tej pory, tj. na rzecz: samorządu terytorialnego, podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim, państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych, spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź województwa, a także podmiotów wymienionych w art. 56 § 3 k.k.w. (na rzecz instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną – o ile podmioty te wyrażą na to zgodę). Praca ta będzie możliwa za zgodą skazanego również powyżej 90 godzin w miesiącu.

Ponadto ustawa ma na celu zwiększenie spójności ustawy Kodeks karny wykonawczy w zakresie przepisów regulujących pracę skazanych. W tym celu proponuje się, aby przepis statuujący obowiązek wykonywania prac przez osadzonych (art. 116 § 1 pkt 4 k.k.w.) odsyłał wprost do przepisu art. 123a § 1 k.k.w, gdzie określony jest zakres tych prac, jak i maksymalny czas, w którym mają one być wykonywane nieodpłatnie.

Projekt zmienia również potrącenia z wynagrodzenia skazanych za pracę. Do 7% spada potrącenie na cele Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej określone w art. 43 k.k.w. (z 10%), natomiast z 25% do 45% wzrasta potrącenie na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy.

¹⁾ Prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej lub prace porządkowe na rzecz samorządu terytorialnego, w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie (art. 123a k.k.w.).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Dania:

W modelu duńskim wszystkie działania podejmowane wobec więźniów ukierunkowane są na zmniejszenie negatywnego wpływu izolacji więziennej, co sprawia, że system ten, w dużo mniejszym stopniu niż systemy penitencjarne innych państw, jest zobowiązany do naprawy szkód, które sam wyrządził. Takie rozwiązanie znacznie redukuje koszty społeczne i finansowe w zakresie wykonywania kar. Silnie promowane jest też przejmowanie przez skazanego kontroli nad własnym życiem.

W duńskich więzieniach centralnych osadzeni mają obowiązek poświęcenia 37 godzin tygodniowo na naukę lub pracę, zaś osadzeni w więzieniach lokalnych – mają takie prawo. Osoby pracujące w więzieniach otrzymują stałą stawkę godzinową (w roku 2012 wynosiła ona 1,5 euro za godzinę), a ich pensja jest nieopodatkowana. Osadzeni w zakładach otwartych mają możliwość kontynuowania pracy, którą wykonywali przed uwięzieniem. Pracę usługową poza murami więzienia wykonuje około 30% osadzonych pod opieką około 275 instruktorów, będących zarówno specjalistami w danej dyscyplinie, jak i pracownikami SWP (Duńska Służba Więzienna i Probacyjna)²⁾.

Francja:

Praca we francuskich więzieniach nie jest obowiązkiem, a możliwość jej wykonywania zależy od jej dostępności. Więźniów pracujących nie dotyczy duża część regulacji z kodeksu pracy. W przykładowych warsztatach, manufakturach, fabrykach podzespołów, zatrudniani są głównie osadzeni na długoletnie kary pozbawienia wolności (maisons centrales oraz centres de détention), gdyż praca przez nich wykonywana wymaga większych kwalifikacji, które mogą być przez nich uzyskane w toku reedukacji więziennej. Na poziomie departamentu, w ramach współpracy Pole emploi (rządowa agencja zatrudnienia)³⁾ i SPIP (Services pénitentiaires d'insertion et de probation – Służba Integracji i Probacji), od 2013 roku działa specjalna komórka doradców penitencjarnych (conseillers Pole emploi/justice), której zadaniem jest poszukiwanie miejsc pracy dla tych osadzonych, którym zbliża się termin opuszczenia więzienia oraz ewentualne wnioskowanie o zmianę kary orzeczonej (aménagement de peine) w celu umożliwienia skazanemu podjęcia pracy⁴⁾.

Wielka Brytania:

Więźniowie mają możliwość podjęcia pracy w zakładach karnych i poza ich murami. Wprawdzie praca jest płatna, jednak jest to zazwyczaj stawka znacząco niższa niż rynkowa. Całość zarobionych pieniędzy jest przekazywana więźniowi do jego dyspozycji. Praca wykonywana wewnątrz więzienia odbywa się w przywiezionych zakładach pracy pod opieką instruktorów i często jest elementem kursów zawodowych. Więźniowie przebywający w zakładach otwartych mogą pracować poza murami więzienia, zarówno w ramach działalności zakładu karnego, jak i dla zewnętrznych podwykonawców. Więzienia prywatne zachęcają pracodawców do zatrudniania więźniów jako taniej siły roboczej, co rodzi dylemat etyczny – praca więźniów przy niskich stawkach jest formą nieuczciwej konkurencji. Jednocześnie brytyjski system penitencjarny nie jest w stanie zapewnić pracy i edukacji wszystkim chętnym osadzonym (Annual Report 2014)⁵⁾.

Czechy:

Minimalne miesięczne wynagrodzenie w Republice Czeskiej wynosi 9900 koron. Osadzeni, w zależności od poziomu kwalifikacji wymaganych na danym stanowisku pracy zarabiają 4500, 6750 lub 9000 koron miesięcznie, co równa się odpowiednio 45%, 68% i 91% minimalnego wynagrodzenia, przy czym większość skazanych zarabia najniższą ze wskazanych stawek. Należy również dodać, że w tym kraju skazani zobowiązani są do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z kosztami osadzenia.

Poziom zatrudnienia osób pozbawionych wolności w wybranych krajach europejskich:

Węgry	85%
Niemcy	85%
Słowacja	80%
Portugalia	60%
Grecja	43%
Polska	35%
Francja	28%

²⁾ Beata Maria Nowak, *Reintegracja społeczna skazanych w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Resocjalizacja Polska, 10/2015, s. 60.

³⁾ <http://www.pole-emploi.fr/accueil/>

⁴⁾ Beata Maria Nowak, *Reintegracja społeczna skazanych w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Resocjalizacja Polska, 10/2015, s. 64.

⁵⁾ Beata Maria Nowak, *Reintegracja społeczna skazanych w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Resocjalizacja Polska, 10/2015, s. 67.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby pozbawione wolności	W jednostkach penitencjarnych obecnie (stan na dzień: 29.04.2016 r.) przebywa łącznie 71688 osadzonych, w tym: – skazani – 65972 osoby; – tymczasowo aresztowani – 4629 osób; – ukarani – 1087 osób.	Informacja o zaludnieniu jednostek penitencjarnych wg. stanu na dzień 20.04.2016 r. Centralny Zarząd Służby Więziennej Biuro Informacji i Statystyki.	Bezpośrednie – poprzez zwiększenie możliwości świadczenia pracy, poprzez rozszerzenie katalogu instytucji, na rzecz których świadczona może być praca (zarówno wykonywana odpłatnie, jak i nieodpłatnie). Zwiększenie kwoty potrąceń z wynagrodzenia przysługującego pracującemu skazanemu z 25% do 45% na rzecz Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieźniennych Zakładów Pracy, oraz jednoczesne zmniejszenie potrącenia na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej z 10% do 7%. Znaczne rozszerzenie możliwości pozyskania środków finansowych na własne potrzeby osób pozbawionych wolności w sposób akceptowany społecznie, możliwość wsparcia finansowo rodziny pozostającej na wolności oraz umożliwienie spłaty kar pieniężnych, np. grzywny lub alimentów. Pośrednie – zwiększenie szans na skuteczną resocjalizację osób pozbawionych wolności poprzez pracę, możliwość bezpłatnego przyuczenia do zawodu, co przyczynia się do zwiększenia szans aktywizacji zawodowej po zakończeniu odbywania kary i powrotu do społeczeństwa.
Jednostki organizacyjne Służby Więziennej	Oddziaływanie bezpośrednie – poprzez modyfikację art. 123a Kodeksu karnego wykonawczego, proponuje się wprowadzenie zmiany, na mocy której za prace pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także za prace na cele społeczne na rzecz pozostałych wymienionych podmiotów, w wymiarze do 90 godzin miesięcznie, skazanym nie przysługiwało będzie wynagrodzenie. Dodatkowo, w wyniku proponowanej modyfikacji brzmienia art. 123a § 2 k.k.w. praca na rzecz tych podmiotów, jak również na rzecz instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną – o ile podmioty te wyrażą na to zgodę, będzie możliwa za zgodą skazanego również powyżej 90 godzin w miesiącu.		
Jednostki samorządu terytorialnego			
Podmioty, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim			
Państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne			
Spółki prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź			

województwa			
Zakłady karne (w szczególności zakłady typu zamkniętego)	Potencjalnie – kilkanaście zakładów w ciągu najbliższych kilku lat	Ministerstwo Sprawiedliwości	Objęcie zakładów programem budowy hal produkcyjnych o lekkiej konstrukcji na potrzeby dzierżawy przedsiębiorcom, którzy w założeniu wyposażą je w maszyny i urządzenia produkcyjne, a następnie w oparciu o zatrudnienie osób pozbawionych wolności wygenerują co najmniej 2000 nowych miejsc odpłatnej pracy dla więźniów (wzrost o 20% względem stanu obecnego).

Przedsiębiorcy	Bezpośrednie – utworzenie możliwości podejmowania współpracy z zakładami karnymi (poprzez program tworzenia odpowiedniej infrastruktury przy zakładach karnych – w tym hal produkcyjnych), oraz pośrednie – zwiększenie zachęt na rzecz zatrudniania osób skazanych, m.in. poprzez zwiększenie możliwości finansowych Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy. Proponuje się w ramach programu ułatwienie dla przedsiębiorców polegające na zwiększeniu kwoty ryczałtu otrzymywanego z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności do wysokości 40% wartości wynagrodzeń przysługujących zatrudnionym osobom pozbawionym wolności (zamiast 20% jak obecnie) – <i>projekt ustawy o zmianie ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności.</i>		

Do zatrudnienia osadzonych uprawnione są w obecnym stanie prawnym:

W zakresie zatrudnienia nieodpłatnego:

1. organy administracji publicznej i samorządu terytorialnego;
2. organizacje pożytku publicznego;
3. instytucje charytatywne.

W zakresie zatrudnienia odpłatnego:

1. Osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą;
2. Spółdzielnie;
3. Spółki:
 - a) osobowe:
 - Spółka cywilna,
 - Spółka jawna,
 - Spółka komandytowa,
 - Spółka komandytowo-akcyjna,
 - Spółka partnerska;
 - b) kapitałowe:
 - Spółka akcyjna,
 - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - Przedsiębiorstwa państwowe⁶⁾;
4. Jednostki sektora finansów publicznych: Instytucje Gospodarki Budżetowej, dla których organem założycielskim jest Minister Sprawiedliwości.

W jednostkach penitencjarnych przebywają skazani, którzy niejednokrotnie posiadają udokumentowane kwalifikacje zawodowe, a przede wszystkim praktyczne umiejętności w zawodach budowlanych czy ślusarskich oraz mogą być zatrudniani poza terenem zakładu karnego, bez nadzoru funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W myśl art 123 a § 2 Kodeksu karnego wykonawczego „skazanemu za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek, dyrektor może zezwolić na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach publicznych, na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach wykonywanych na cele charytatywne, przy pracach wykonywanych na rzecz organizacji pożytku publicznego...” Skazanych zatrudnić można również w formie odpłatnej na zasadzie skierowania do pracy w myśl art. 121 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego. W oparciu o art. 123 § 2 k.k.w. wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy ustala się w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty, co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, przy przepracowaniu pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonania pełnej miesięcznej normy pracy. Reasumując – wynagrodzenie naliczane jest proporcjonalnie do faktycznie przepracowanych godzin bez względu na powody nieobecności. Zgodnie z art. 121 § 9 k.k.w., w stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy

⁶⁾ <http://sw.gov.pl/pl/o-sluzbie-wieziennej/jak-zatrudnic-skazanego/>

nie stosuje się przepisów prawa pracy z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Z dniem 11 lutego 2012 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy. Rozporządzenie to określa szczegółowe zasady oraz tryb finansowania działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, skutkujący możliwością uzyskania pożyczki bądź dotacji na ten cel a także zwrot częściowo poniesionych kosztów związanych z zatrudnieniem osób pozbawionych wolności w formie ryczału po spełnieniu warunków określonych w ww. rozporządzeniu.

Pomoc publiczna w postaci dotacji i pożyczek przeznaczana jest na finansowanie działań wskazanych w art. 8 ust. 1 ustawy, natomiast ryczałt służy obniżeniu kosztów zatrudnienia skazanych.

Ryczałt z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności, zgodnie z brzmieniem art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności, wypłacany jest na wniosek przedsiębiorcy, w wysokości 20% wartości wynagrodzeń przysługujących zatrudnionym odpłatnie osobom pozbawionym wolności.

Wniosek, po zweryfikowaniu przesyłany jest dyrektorowi generalnemu Służby Więziennej, dysponentowi Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy, który ustala kwotę przysługującego ryczału i przekazuje ją przedsiębiorcy. Przedsiębiorca może składać wniosek o wypłatę ryczału nie częściej niż co trzy miesiące.

Zatrudnianie osób pozbawionych wolności przynosi zatrudniającym jeszcze inne korzyści, a mianowicie: brak potrzeby zawierania indywidualnych umów o zatrudnieniu skazanych (dokumentację osobową zakładu i prowadzi administracja zakładu karnego); skazani zgłaszani są do ZUS z kodem ubezpieczenia: 080000 (nie odprowadza się składki zdrowotnej, nie ma potrzeby wypłacania zasiłku chorobowego za okres przebywania skazanego na zwolnieniu lekarskim); wynagrodzenie naliczane jest proporcjonalnie do faktycznie przepracowanych godzin bez względu na powody nieobecności.

Osadzeni według miejsc zatrudnienia (łącznie tymczasowo aresztowani, skazani i ukarani)

DATA	Ogółem	Przywieszne zakłady Branż	Przywieszne spółki akcyjne Ubramów z o.o.	Produkcja nakładcza	Kontrahenti przywieszni	Umowa o pracę	Umowa zastępcza umowa o dzieło	Prac tradycyjna prawnic	Pracę pozaj pomyślnie adm. grup
31.01.2015	9 914	1 677	0	32	1 883	3	392	0	5 927
28.02.2015	9 839	1 657	0	21	1 876	2	419	0	5 864
31.03.2015	9 717	1 619	0	18	1 888	2	362	0	5 828
30.04.2015	9 915	1 670	0	17	1 928	2	407	0	5 891
31.05.2015	10 001	1 763	0	13	2 013	3	368	0	5 841
30.06.2015	10 073	1 777	0	14	2 070	3	406	0	5 803
31.07.2015	10 177	1 808	0	14	2 197	3	391	0	5 764
31.08.2015	10 249	1 803	0	14	2 263	3	397	0	5 769
30.09.2015	10 167	1 799	0	18	2 255	3	411	0	5 681
31.10.2015	10 118	1 681	0	17	2 233	2	414	0	5 771
30.11.2015	10 267	1 682	0	17	2 148	3	436	0	5 981
31.12.2015	9 850	1 593	0	17	1 942	3	451	0	5 844
Srednio w roku 2015	10 024	1 711	0	18	2 058	3	408	0	5 836
Srednio w roku 2014	10 052	1 774	0	33	1 984	4	388	0	5 870

* Przywieszne przedsiębiorstwa państwowe oraz instytucje gospodarki budżetowej

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

Poziom zatrudnienia osadzonych w roku 2015 i 2014 przedstawia poniższa tabela:

Data	Liczba osadzonych			RAZEM	Liczba zatrudnionych			Pow. zatrud. skazanych ułbranych
	Ogółem	tymczas. areszt.	skazani ukarani		odpłatnie		odpłatnie	
					tymczas. areszt.	skazani ukarani	skazani ukarani	
31.01.2015	77 872	6 216	71 656	9 914	15	9 899	14 304	33,8%
28.02.2015	78 013	6 199	71 814	9 839	18	9 821	14 590	34,0%
31.03.2015	78 139	6 043	72 096	9 717	19	9 698	15 019	34,3%
30.04.2015	77 221	5 828	71 393	9 915	16	9 899	15 130	35,1%
31.05.2015	76 145	5 681	70 464	10 001	17	9 984	15 092	35,6%
30.06.2015	75 691	5 300	70 391	10 073	17	10 056	15 100	35,7%
31.07.2015	74 184	4 669	69 515	10 177	15	10 162	15 053	36,3%
31.08.2015	73 062	4 535	68 527	10 249	13	10 236	14 714	36,4%
30.09.2015	72 609	4 364	68 245	10 167	9	10 158	14 661	36,4%
31.10.2015	72 195	4 356	67 839	10 118	9	10 109	14 555	36,4%
30.11.2015	71 806	4 329	67 477	10 267	9	10 258	14 423	36,6%
31.12.2015	70 836	4 162	66 674	9 850	7	9 843	14 205	36,1%
Srednio w roku 2015	74 814	5 140	69 674	10 024	14	10 010	14 737	35,5%
Srednio w roku 2014	78 987	6 687	72 300	10 052	24	10 028	15 080	34,7%

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

Odpłatne zatrudnienie skazanych w latach 2010-2015:

Zatrudnienie odpłatne skazanych	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (stan na 31.10)
Średniomiesięczne	17 107	11 683	9 428	9 133	10 037	10 004
Procentowy udział w ogólnej liczbie skazanych zatrudnionych	68%	49%	40%	37%	40%	40%

Źródło: dane własne Ministerstwa Sprawiedliwości.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, stosownie do wymogów art. 5 ustaw z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin Pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ok. -
- zmniejszenie przychodów FPPoPP z tytułu zmniejszenia potrąceń;	0,43 ⁷⁾	-5,1-6,0	-5,3-6,3	-5,6-6,7	-5,9-7,1	-6,0-7,5*	-6,3-7,8*	-6,6-8,5*				41,23 - 50,33
- dodatkowe środki finansowe na rzecz szkoleń zawodowych skazanych (POWER);	14,2	26,2	26,2	26,0	15,5	0	0	0	0	0	0	108,1
	10,6	37,2	43,7	49,1	54,5	59,9	65,4	70,1				

⁷⁾ Realny spadek przychodów Funduszu w części postpenitencjarnej w roku bieżącym uzależniony będzie od daty wejścia w życie projektowanych przepisów. Biorąc pod uwagę dotychczasowy poziom tych przychodów, oscylujący w granicach ok. 1,3 mln zł miesięcznie, założono że w roku 2016 zmniejszą się one o ok. 435 tys. zł.

- zwiększenie przychodu FAZS z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych;												390,5
	- 0,43 ⁷⁾	-5,1-6,0	-5,3-6,3	-5,6-6,7	-5,9-7,1	-6,0-7,5*	-6,3-7,8*	-6,6-8,5*				Ok. - 41,23 - 50,33
budżet państwa (j.w.)	14,2	26,2	26,2	26,0	15,5	0	0	0	0	0	0	108,1
	10,6	37,2	43,7	49,1	54,5	59,9	65,4	70,1				390,5
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem												
Koszty realizacji programu pracy więźniów												
- koszt budowy hal produkcyjnych;	18	30	25	25	25	25	20	5				173
- dodatkowe koszty z tytułu wypłaty ryczałtu przedsiębiorcom.	0	16,9	22,6	27,5	32,2	37,0	41,8	46,0	0	0	0	224
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	6,37	11,4	17,0	17,0	6,9	-8,1	-2,7	12,5	0	0	0	Ok. 51,27-60,3
		- 21,9	- 33,0	- 32,9	- 12,6	- 17,7	- 6,9	- 23,1				
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*wartości dla okresów 5-7 wyznaczone na podstawie trendu liniowego

W wyniku intensywnej kampanii medialnej, realizowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Służbę Więzienną oraz szeroko zakrojonych działań informacyjnych na szczeblu regionalnym w znacznym stopniu wzrosło zainteresowanie przedsiębiorców udziałem w programie. Na bazie zaprezentowanych przez dyrektorów okręgowych informacji, uzyskanych w wyniku wstępnych negocjacji z przedstawicielami sektora prywatnego – w celu możliwie najbardziej efektywnej realizacji programu zmodyfikowano potencjał, jakim dysponują jednostki penitencjarne.

Przedstawiony w zestawieniu wariant realizacji, zakładający utworzenie ok. 3.300 miejsc pracy, kosztem ok. 173 mln zł jest na dzień dzisiejszy wariantem najbardziej aktualnym. **Średni roczny koszt realizacji wynosi w przybliżeniu 21,6 mln złotych.**

Zakłada się, utworzenie **3300 miejsc pracy kosztem ok. 173 mln złotych** w okresie 2016–2023, przy czym realną jest również budowa obiektów, wskazanych jako rezerwowe.

Ocena skutków regulacji w okresie 8 lat jest następująca:

Wzrost przychodów funduszu celowego = 390 762 400 zł

Wzrost kosztów z tytułu wypłaty ryczałtu przedsiębiorcom = 224 256 000 zł

Zysk funduszu celowego = 166 506 400 zł

Pozostała część w kwocie ok. 6,5 mln zł (ok. 0,8 mln zł rocznie) zostanie pokryta ze środków, przewidzianych na pozostałe inwestycje. Przewiduje się, że po zakończeniu wszystkich inwestycji coroczny zysk z realizacji programu wyniesie 25 mln zł.

Źródła finansowania

Ostateczne parametry, zarówno w zakresie powierzchni infrastruktury jak i utworzonych miejsc pracy w poszczególnych jednostkach penitencjarnych będą się kształtowały w całym okresie trwania programu i będą precyzyjnie określane z chwilą podpisania przez dyrektora jednostki penitencjarnej umowy o realizację przedsięwzięcia z Dysponentem Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięciennych Zakładów Pracy (dalej: Fundusz lub FAZS). Przed zawarciem takiej umowy założenia przedsięwzięcia zostaną poddane szczegółowej i wielostopniowej ocenie przez właściwe merytorycznie służby jednostki, następnie okręgowego inspektoratu, a ostatecznie na szczeblu Dysponenta Funduszu.

Ponieważ na etapie planowania nie jest możliwe szczegółowe poznanie preferencji przedsiębiorców, w tym co do lokalizacji prowadzenia działalności, realizacja programu wymaga elastycznej reakcji na potrzeby wszystkich stron, biorących udział w programie. W związku z tym Służba Więzienna dodatkowo zaproponowała minimum 14 miejsc rezerwowych, w których również mogłyby powstać obiekty produkcyjne, służące zatrudnieniu osób pozbawionych wolności. Propozycje te posiadają zbliżone parametry do 40 miejsc podstawowych, niemniej dotyczą budowy obiektów w szczególności w zakładach karnych typu półotwartego oraz mogą wymagać podjęcia dodatkowych działań w celu ich realizacji, przykładowo: zmiany założeń planów zagospodarowania przestrzennego, zgody konserwatora zabytków, przebudowy istniejących sieci itp. lub polegają na budowie innych obiektów niż hale produkcyjne, np. całorocznych szklarni.

utworzone miejsca pracy	3.300
całkowity koszt realizacji programu	173 mln zł
roczny koszt realizacji programu	21,6 mln zł

W opinii projektodawców obecna łączna wysokość potrąceń z wynagrodzeń skazanych pracujących odpłatnie, która wynosi 35% pozostawia znaczny margines do zmian.

Po dokonaniu proponowanego zwiększenia obciążenia na rzecz Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięciennych Zakładów Pracy łączne obciążenie wynagrodzenia skazanych wyniesie 52%. Dla porównania można wskazać, że w Niemczech przeciętne wynagrodzenie skazanego znacznie odbiega od pensji minimalnej równej 1473 euro miesięcznie i wynosi średnio 250 euro miesięcznie, przy tygodniowym czasie pracy w wymiarze 38,5 godziny. Jest to więc 17% minimalnego wynagrodzenia.

– Zmiana art. 43 § 7 pkt 2 – zmniejszenie wysokości potrąceń z 10% na 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2 kodeksu.

Proponowana zmiana spowoduje w pierwszym etapie przy prognozowanym poziomie wpływów na Fundusz (Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej) w 2016 r. nieznaczny spadek przychodów Funduszu (szacowany na ok. 435 tys. zł w 2016 r. – realny spadek przychodów Funduszu w części postpenitencjarnej w roku bieżącym uzależniony będzie od daty wejścia w życie projektowanych przepisów). **Należy jednak zauważyć, iż projektowane zmiany w zakresie zmniejszenia potrąceń z wynagrodzeń skazanych na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej do 7% będą miały nieznaczny wpływ na przychody Funduszu traktowanego jako całość. Pamiętać bowiem należy, iż w obecnym kształcie przychody Funduszu w części dotyczącej pomocy pokrzywdzonym przestępstwem oraz świadkom (tj. przychody z nawiązek oraz świadczeń pieniężnych zasądzanych na Fundusz) znacznie przewyższają przychody na udzielanie pomocy postpenitencjarnej⁸⁾.**

⁸⁾ Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r. przychody z tytułu nawiązek i świadczeń pieniężnych wyniosły około 44 mln. zł (plan finansowy zakładał przychody z tego tytułu na kwotę 24 mln. w całym 2016 roku), podczas gdy przychody z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych wyniosły w tym okresie 7,8 mln. zł.

Zakłada się również, że przekazanie uwolnionych 3% środków na aktywizację zawodową osób pozbawionych wolności spowoduje wzrost liczby skazanych zatrudnionych odpłatnie, a co za tym idzie wzrost wpływów z wynagrodzeń na rzecz Funduszu (Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej).

Ponadto, co istotne, Służba Więzienna w latach 2016–2020 będzie korzystała dodatkowo ze środków finansowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – POWER. Wniosek aplikacyjny został pozytywnie zatwierdzony do realizacji przez Instytucję Zarządzającą – Ministerstwo Rozwoju i Instytucję Pośredniczącą II stopnia Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz wynika z niego, że na rzecz szkoleń zawodowych dla skazanych wydatkowana będzie kwota 108 077 067 zł.

Zadanie 1 wniosku aplikacyjnego – Realizacja cykli szkoleniowo-aktywizacyjnych – ogółem 108 077 067,00 zł.

W rozbiciu na lata:

- 2016: 14 157 546,00 zł
- 2017: 26 164 516,00 zł
- 2018: 26 164 754,00 zł
- 2019: 26 040 366,00 zł
- 2020: 15 549 885,00 zł.

Możliwość wykorzystania tej kwoty znacznie wzmocni działalność aktywizacji zawodowej osób pozbawionych wolności i przyczyni się wprost do realizacji zapisów zawartych w art. 67 Kodeksu karnego wykonawczego. Wprowadzenie do realizacji ww. zadań spowoduje też spadek konieczności udzielania świadczeń z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W tym miejscu zastrzec należy, że zaproponowane zmiany nie wpłyną negatywnie na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w art. 43 Kodeksu karnego wykonawczego, w szczególności zaś w żaden sposób nie będą oddziaływać na udzielanie pomocy osobom pokrzywdzone przestępstwem oraz świadkom, albowiem zadania te nie są finansowane z potrąceń z wynagrodzeń skazanych. Wysokość środków finansowych przeznaczonych dla nich nie ulegnie bowiem zmniejszeniu, a proponowane obniżenie o 3% wartości Funduszu dotyczyć będzie wyłącznie skazanych, którzy będą szkoleni i przyuczani do zawodów z wykorzystaniem środków unijnych. Co istotne, zwiększenie odpłatnego zatrudnienia skazanych (a taki jest przecież cel projektowanej regulacji) spowodować powinno zwiększenie wpływów środków z wynagrodzeń zatrudnionych odpłatnie skazanych i tym samym zwiększenie środków Funduszu.

(Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy)

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Informacja w zakresie Funduszy:

1. **Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej** (zwany dalej: FPPoPP) - jest państwowym funduszem celowym, o którym mowa w art. 29 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Jego funkcjonowanie oparte jest na wyodrębnieniu z budżetu państwa osobnego rachunku do gromadzenia jego przychodów, którymi dysponuje Minister Sprawiedliwości. Ministerstwo Sprawiedliwości jako urząd obsługujący dysponenta Funduszu, zapewnia jego obsługę finansowo-księgową.

Zadania publiczne, jakie są finansowane ze środków zgromadzonych na rachunku FPPoPP, określa art. 43 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm. – dalej k.k.w.). Obejmują one nie tylko pomoc postpenitencjarną, ale również pomoc pokrzywdzonym przestępstwem – a od 8 kwietnia 2015 r., na podstawie nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka – również pomoc prawną i psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym.

FPPoPP powołany został z dniem 1 stycznia 2012 r. na mocy przepisów ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. poz. 227) zmienionej ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. zmieniającą ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. poz. 734), w miejsce dotychczasowego Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej.

Głównym źródłem przychodów FPPoPP w części postpenitencjarnej są potrącenia w wysokości 10% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (**ok. 99% wszystkich przychodów na pomoc postpenitencjarną**). Środki te przekazywane są przez dyrektorów jednostek penitencjarnych na rachunek Funduszu na bieżąco, a ich wysokość zależy od poziomu odpłatnego zatrudnienia osób pozbawionych wolności.

Istotą państwowych funduszy celowych jest powiązanie ich przychodów pochodzących ze źródeł publicznych z odpowiadającymi im kosztami, ponoszonymi na realizację określonych zadań publicznych. W przypadku przedmiotowego Funduszu, jego przychody, pozostające w dyspozycji Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości, przeznaczone są na realizację zadania publicznego, jakim jest udzielanie pomocy postpenitencjarnej, tj. pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin udzielanej przez Służbę Więzienną oraz zawodowych kuratorów sądowych. Realizacja tego zadania jest również powierzana w ramach dotacji celowej z Funduszu jednostkom spoza sektora finansów publicznych, po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

W planie finansowym FPPoPP na rok 2015 przychody w części postpenitencjarnej oszacowano na 16 753 tys. zł, z czego wpłaty z tytułu potrąceń wynagrodzeń skazanych oszacowano na kwotę 16 653 tys. zł oraz wpływy z odsetek na kwotę 100 tys. zł. Koszty realizacji zadań, zgodnie z rekomendacjami Rady Głównej ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, zostały podzielone w proporcjach: 60% Centralny Zarząd Służby Więziennej, 28% sądy oraz 12% organizacje pozarządowe (jednostki spoza sektora finansów publicznych), co stanowiło kwoty odpowiednio: 10 052 tys. zł, 4690 tys. zł oraz 2 011 tys. zł.

Zgodnie z informacją Biura Administracyjno-Finansowego Ministerstwa Sprawiedliwości (zwanego dalej: BA-F), według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., przychody FPPoPP w roku 2015 wynosiły 16 851 295,03 zł, z czego przychody z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych wyniosły 15 341 349,52 zł. Pozostałe przychody to: pozostałość z roku poprzedniego w kwocie 1 434 388,12 zł (przychody z miesiąca grudnia 2014 r.), odsetki bankowe – 64 731,96 zł, zwrot niewykorzystanych dotacji: 5298,89 zł, pozostałe: 5526,89 zł.

W roku 2015 na koszty realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy postpenitencjarnej, zaplanowane w planie finansowym Funduszu, wykorzystano środki w wysokości 15 450 tys. zł, z czego na: przelewy redystrybucyjne 13 650 tys. zł (9300 tys. zł na CZSW – co stanowiło 60,19% ogólnej kwoty wydatków oraz 4350 tys. zł na sądy – 28,16% wydatków), dotacje celowe 1 800 tys. zł (11,65% wydatków). Ponadto BA-F zakwalifikowało kwotę 40 324,10 zł stanowiącą koszty i prowizje bankowe jako wydatki finansowane z przychodów Funduszu w części postpenitencjarnej. Niewykorzystane w roku 2015 środki w kwocie 1 360 970,93 zł stanowiły przychody z miesiąca grudnia, które przeszły na kolejny okres i zostały wydatkowane w styczniu 2016 r.

Wykonanie planu finansowego FPPoPP w części postpenitencjarnej w roku 2015 obrazuje poniższa tabela:

Miesiąc	Środki przekazane w danym miesiącu (CZSW+sądy+N GO)	CZSW	Sądy	Organizacje pozarządowe (NGO)
Styczeń	1 434 000 zł	534 000 zł	300 000 zł	600 000 zł
Luty	1 054 000 zł	754 000 zł	300 000 zł	0 zł
Marzec	1 042 000 zł	742 000 zł	300 000 zł	0 zł
Kwiecień	1 670 000 zł	770 000 zł	300 000 zł	600 000 zł
Maj	1 031 000 zł	681 000 zł	350 000 zł	0 zł
Czerwiec	1 042 000 zł	692 000 zł	350 000 zł	0 zł
Lipiec	1 677 000 zł	727 000 zł	350 000 zł	600 000 zł
Sierpień	1 266 000 zł	866 000 zł	400 000 zł	0 zł
Wrzesień	1 310 000 zł	910 000 zł	400 000 zł	0 zł
Październik	1 339 000 zł	939 000 zł	400 000 zł	0 zł
Listopad	1 321 000 zł	921 000 zł	400 000 zł	0 zł
Grudzień	1 264 000 zł	764 000 zł	500 000 zł	0 zł
Razem	15 450 000 zł	9 300 000 zł	4 350 000 zł	1 800 000 zł
Wykonanie planu w procentach	92,22%	92,52%	92,75%	89,51%
Procentowy udział w całości przekazanych środków w 2015 r. (rekomendacje Rady Głównej)	X	60,19%	28,16%	11,65%

Minister Sprawiedliwości jako dysponent Funduszu, jak również obsługujący go urząd, nie udziela bezpośrednich świadczeń pomocowych, a jedynie przekazuje środki zgromadzone na jego rachunku, zgodnie z planem finansowym, organom i podmiotom uprawnionym do udzielania takich świadczeń, tj. kuratorom sądowym i organom Służby Więziennej (udzielającym pomocy postpenitencjarnej) oraz w formie dotacji celowych podmiotom spoza sektora finansów publicznych, tj. organizacjom pozarządowym (udzielającym pomocy postpenitencjarnej, pomocy pokrzywdzonym i świadkom).

Szczegółowe zasady udzielania świadczeń pomocy postpenitencjarnej określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Instytucja „pomocy postpenitencjarnej” co do zasady skierowana jest do osób osadzonych oraz zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych, a jej głównym celem jest pomoc w społecznej readaptacji tych osób, poprzez m.in. zabezpieczenie ich funkcjonowania w społeczeństwie do czasu otrzymania pomocy od właściwych instytucji świadczących pomoc społeczną.

Z uwagi na to, iż skazanie na bezwzględną karę pozbawienia wolności ma bezpośredni wpływ na rodzinę skazanego, działania zaliczane do „pomocy postpenitencjarnej” kierowane są również do członków rodzin osób pozbawionych wolności oraz członków rodzin osób zwalnianych z jednostek penitencjarnych. Pomoc postpenitencjarna finansowana z Funduszu jest pomocą niezbędną i doraźną, czego wyrazem są m.in. art. 43 § 13 k.k.w. (pomocy z Funduszu nie przyznaje się w takim zakresie, w jakim została ona udzielona z innych źródeł) oraz przepisy wyżej wymienionego rozporządzenia wykonawczego z dnia 29 września 2015 r. (osoby zwolnione z jednostek penitencjarnych oraz ich rodziny mogą ubiegać się o pomoc nie dłużej niż przez 3 miesiące od dnia zwolnienia, chyba że konieczność przedłużenia tego okresu do 6 miesięcy wynika ze szczególnych okoliczności, takich jak choroba lub czasowa niezdolność do pracy; analogiczne terminy dotyczą członków rodzin osadzonych i liczone są od dnia osadzenia w jednostce penitencjarnej).

Jeżeli chodzi o wykorzystanie środków FPPoPP przez Służbę Więzienną, około połowa środków przeznaczana jest na pomoc dla osób pozbawionych wolności lub opuszczających jednostki penitencjarne w postaci świadczeń o charakterze doraźnym i niezbędnym (świadczenia

pieniężne oraz świadczenia rzeczowe, takie jak odzież i obuwie, pomoc w zakresie zakwaterowania i przejazdów, wyrobienia niezbędnych dokumentów). Pozostałe środki przeznaczane są na organizację i finansowanie oddziaływań mających na celu rehabilitację psychospołeczną, takich jak szkolenia zawodowe i włączanie skazanych do udziału w programach podnoszących kompetencje społeczne, w szczególności w zakresie: przeciwdziałania agresji i przemocy, przeciwdziałania uzależnieniom oraz nadużywaniu alkoholu lub używaniu narkotyków, przeciwdziałania prokryminalnym postawom, aktywizacji zawodowej i promocji zatrudnienia, kształtowania umiejętności społecznych, kształtowania umiejętności poznawczych oraz integracji rodzin, zwłaszcza wobec skazanych odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności. Z informacji przekazanych przez CZSW, w roku 2015 Służba Więzienna udzieliła pomocy w ramach FPPoPP ogółem 84 089 osobom.

Kuratorzy sądowi udzielają świadczeń osobom zwolnionym z zakładów karnych i aresztów śledczych, członkom rodzin tych osób oraz członkom rodzin osób pozbawionych wolności. Świadczenia udzielane przez kuratorów mają zazwyczaj charakter niezbędny i doraźny – zabezpieczający funkcjonowanie osób uprawnionych do uzyskania pomocy od właściwych organów, tj. instytucji świadczących pomoc społeczną. Stąd też zdecydowana większość udzielanych świadczeń ma postać bezpośrednich świadczeń pieniężnych lub pomocy rzeczowej w postaci bonów żywnościowych/towarowych. W roku 2015 kuratorzy sądowi udzielili pomocy postpenitencjarnej 19 945 osobom.

Podmioty, którym udzielane są dotacje na realizację zadania publicznego „pomoc postpenitencjarna”, w zdecydowanej większości wykorzystują je na koszty bieżące związane z zapewnieniem całodobowego schronienia, wyżywienia i leczenia, a także podejmowaniem działań służących readaptacji społecznej, a przede wszystkim usamodzielnieniu osób opuszczających jednostki penitencjarne. Ich działalność uzupełnia działania Służby Więziennej oraz kuratorskiej służby sądowej i jest istotnym elementem systemu pomocy postpenitencjarnej finansowanej z FPPoPP. Liczba osób, którym pomocy w roku 2015 udzieliły organizacje pozarządowe – 6216 osób.

Jak już podkreślono, zmniejszenie kwoty potrąceń z wynagrodzeń pracujących skazanych na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej z 10% do 7% nie wpłynie negatywnie na sytuację osób pokrzywdzonych przestępstwem. **Wysokość środków finansowych przeznaczonych dla nich nie ulegnie bowiem zmniejszeniu, a proponowane obniżenie o 3% wartości Funduszu dotyczyć będzie wyłącznie skazanych, którzy będą szkoleni i przyuczani do zawodów z wykorzystaniem środków unijnych.**

Szacowane skutki dla Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (wyliczenia dotyczą wyłącznie Funduszu w części postpenitencjarnej):

Poniższa tabela przedstawia wariantowo szacunki dotyczące zmian w strukturze przychodów Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej szacowanych w oparciu o dane o strukturze funduszu w roku 2015:

	Wg stanu na 31 grudnia 2015	Przeciętna kwota potrąceń w przeliczeniu na jednego skazanego przy założeniu przeciętnie 10 000 zatrudnionych skazanych	W przypadku zmniejszenia potrącenia z wynagrodzeń skazanych z 10% do 7%	Przeciętna kwota potrąceń w przeliczeniu na jednego skazanego przy założeniu przeciętnie 10 000 zatrudnionych skazanych	W przypadku zmniejszenia potrącenia z wynagrodzeń skazanych z 10% do 7% i zwiększenia liczby zatrudnionych do przeciętnie 12 000
przychody (ogółem)	16 851 295,03 zł		12 248 890,17 zł		14 396 679,10 zł
przychody z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych	15 341 349,52 zł	1 534,13 zł	10 738 944,66 zł	1 073,89 zł	12 886 733,60 zł
Procentowy udział przychodów z potrąceń z wynagrodzeń skazanych do ogółu przychodów Funduszu	91,03958772		87,67279741		89,51184856

(przy założeniu, że przychody z innych tytułów na FPPoPP tj. pozostałość z roku poprzedniego (1 434 388,12 zł), odsetki bankowe oraz zwrot niewykorzystanych dotacji pozostawałyby na niezmiennym poziomie).

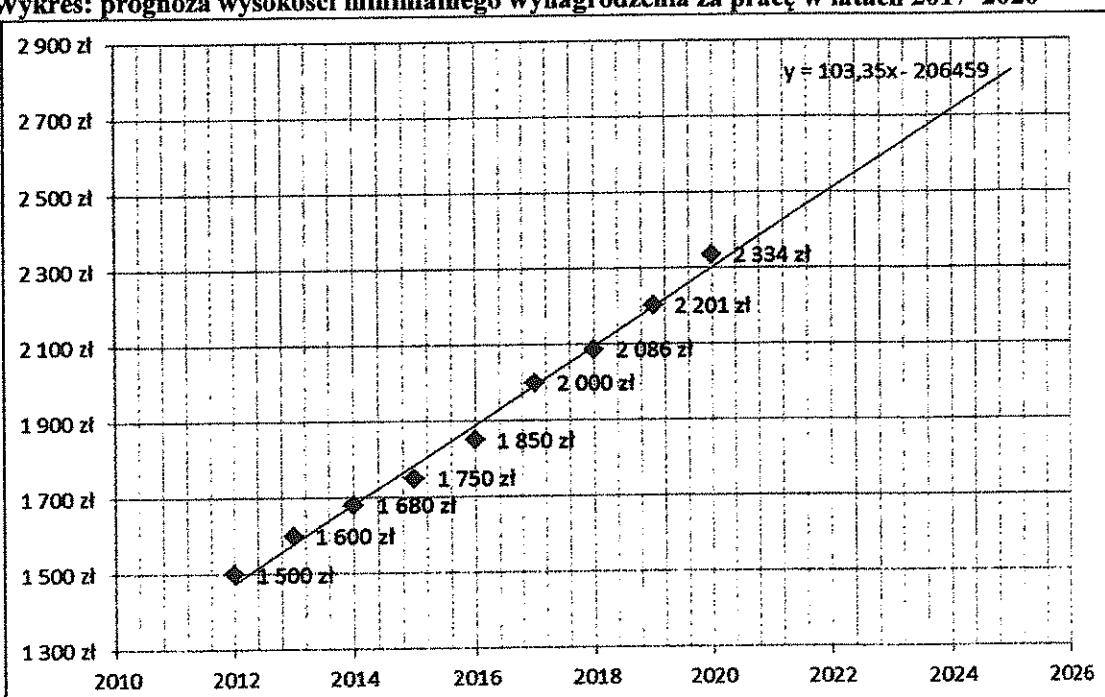
Oznacza to, że w pełnym roku obowiązywania zmiany w zakresie wysokości potrąceń na FPPoPP z 10% na 7% przychody z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych mogłyby być niższe nawet o ok. 4 602 404 zł (w przypadku gdyby przeciętna liczba zatrudnionych odpłatnie skazanych pozostała bez zmian lub o ok. 2 454 615 zł gdyby liczba zatrudnionych odpłatnie skazanych wzrosła zgodnie z założeniami o 2 tysiące, tj. do ok. 12 000 osób.

Należy jednak zaznaczyć, że powyższa tabela przedstawia hipotetyczne zmniejszenie przychodów FPPoPP na przykładzie wyłącznie roku 2015 i nie uwzględnia zmian minimalnego wynagrodzenia za pracę, które w poszczególnych latach kształtowało się następująco:

Minimalne wynagrodzenie brutto za pracę w latach:	2012	2013	2014	2015	2016
	1 500 zł	1 600 zł	1 680 zł	1 750 zł	1 850 zł

Na potrzeby oszacowania wpływu proponowanych zmian na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej należy zaprognozować wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę w kolejnych latach. Prognozę taką przedstawia poniższy wykres:

Wykres: prognoza wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w latach 2017–2020

Zródło: opracowanie własne Ministerstwa Sprawiedliwości.

Średnia płaca, wykorzystanie czasu pracy:

Miesiąc	Liczba zatrudnionych	Liczba rob./g. (w tys.)	Fundusz płac (w zł)	średnia płaca (w zł.)	śred. stawka za rob.g. (w zł.)	śred. czas pracy osadz. (w godz.)
styczeń	10 301	1 118,92	12 214 020,72	1 185,71	10,92	108,62
luty	10 100	1 100,50	12 761 022,02	1 263,47	11,60	108,96
marzec	10 231	1 233,95	12 027 138,45	1 175,56	9,75	120,61
kwiecień	10 241	1 151,77	11 943 340,58	1 166,23	10,37	112,47
maj	10 429	1 149,75	12 424 756,70	1 191,37	10,81	110,25
czerwiec	10 425	1 178,20	12 414 170,84	1 190,81	10,54	113,02
lipiec	10 558	1 305,54	12 550 890,89	1 188,76	9,61	123,65
sierpień	10 575	1 174,35	12 959 794,53	1 225,51	11,04	111,05
wrzesień	10 665	1 282,94	12 514 179,55	1 173,39	9,75	120,29
październik	10 631	1 249,93	12 523 812,03	1 178,05	10,02	117,57
listopad	10 692	1 163,66	12 749 066,77	1 192,39	10,96	108,83
grudzień	10 334	1 160,30	12 006 740,05	1 161,87	10,35	112,28
Ogółem			149 088 933,13			
Średnio w roku 2015	10 432			1 191,09	10,48	113,97
Średnio w roku 2014	10 476			1 138,56	10,14	112,66

(*) - liczba osób figurujących na liście płac

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

Trudność szacowania potencjalnego wpływu zmiany wysokości potrąceń na FPPoPP wynika również z faktu, iż w zdecydowanej większości pracujący więźniowie wykonują najprostsze prace oraz otrzymują minimalne wynagrodzenie za pracę, jednak z uwagi na fakt, że wynagrodzenie wypłacane jest proporcjonalnie do faktycznie przepracowanych godzin bez względu na powody nieobecności, wysokość średniej płacy więźniów waha się znacznie w ciągu roku, stąd też na potrzeby niniejszej oceny skutków regulacji założono, że proporcja wysokości średniorocznego wynagrodzenia z roku 2015 do wysokości kwoty minimalnego wynagrodzenia w tym roku zostanie zachowana w latach przyszłych (średnia płaca więźniów wyniesie 68% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku).

Przyjmując powyższe założenie oraz zakładając, że struktura FPPoPP w zakresie przychodów z innych źródeł niż potrącenia z wynagrodzeń pracujących skazanych pozostałaby niezmienna (wpływy z potrąceń stanowią 91% przychodów), można zaprognozować wpływ projektowanego zmniejszenia potrącenia z 10% do 7% dla Funduszu w kolejnych latach:

**Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej
prognoza wpływu proponowanych zmian na budżet FPPoPP (z uwzględnieniem poszczególnych wariantów)**

		rok 2015	rok 2016 (obliczenia dotyczą sytuacji, w której obniżenie potrącenia objęłoby cały rok kalendarzowy)	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020
przychody (ogółem) – wartość za rok 2015 na podstawie wykonania w roku 2015 – za lata kolejne – wartości prognozowane	wariant 10%	16 851 295,03 zł	17 305 656,26 zł	18 708 817,58 zł	19 513 296,74 zł	20 589 053,75 zł	21 833 190,12 zł
	wariant 7%	11 459 150,77 zł	12 113 959,38 zł	13 096 172,31 zł	13 659 307,72 zł	14 412 337,62 zł	15 283 233,08 zł
Procentowy udział przychodów z potrąceń z wynagrodzeń skazanych do ogółu przychodów Funduszu		91	91	91	91	91	91

kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę (prognoza)		1 750,00 zł	1 950,00 zł	2 000,00 zł	2 086,00 zł	2 201,00 zł	2 334,00 zł
Przeciętne wynagrodzenie miesięczne skazanego		1 190,00 zł	1 258,00 zł	1 360,00 zł	1 418,48 zł	1 496,68 zł	1 587,12 zł
Przeciętna miesięczna kwota potrącenia z wynagrodzenia	wariant 10%	119,00 zł	125,80 zł	136,00 zł	141,85 zł	149,67 zł	158,71 zł
	wariant 7%	83,30 zł	88,06 zł	95,20 zł	99,29 zł	104,77 zł	111,10 zł
Przeciętna roczna kwota potrącenia	wariant 10%	1 428,00 zł	1 509,60 zł	1 632,00 zł	1 702,18 zł	1 796,02 zł	1 904,54 zł
	wariant 7%	999,60 zł	1 056,72 zł	1 142,40 zł	1 191,52 zł	1 257,21 zł	1 333,18 zł
Roczny przychód FPPoPP z tytułu potrącen z wynagrodzeń skazanych (bez zmiany liczby pracujących skazanych – 10 432 osób)	wariant 10%	14 896 896,00 zł	15 748 147,20 zł	17 025 024,00 zł	17 757 100,03 zł	18 736 038,91 zł	19 868 203,01 zł
	wariant 7%	10 427 827,20 zł	11 023 703,04 zł	11 917 516,80 zł	12 429 970,02 zł	13 115 227,24 zł	13 907 742,11 zł
	różnica pomiędzy wariantami	4 469 068,80 zł	4 724 444,16 zł	5 107 507,20 zł	5 327 130,01 zł	5 620 811,67 zł	5 960 460,90 zł
Roczny przychód FPPoPP z tytułu potrącen z wynagrodzeń skazanych (przy zakładanym wzroście liczby pracujących skazanych o 2 tysiące – 12 432 osób)	wariant 10%	17 752 896,00 zł	18 767 347,20 zł	20 289 024,00 zł	21 161 452,03 zł	22 328 070,91 zł	23 677 291,01 zł
	wariant 7%	12 427 027,20 zł	13 137 143,04 zł	14 202 316,80 zł	14 813 016,42 zł	15 629 649,64 zł	16 574 103,71 zł
	różnica pomiędzy wariantami	5 325 868,80 zł	5 630 204,16 zł	6 086 707,20 zł	6 348 435,61 zł	6 698 421,27 zł	7 103 187,30 zł

2. **Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieźzionych Zakładów Pracy** - jest państwowym funduszem celowym, funkcjonującym, jako wydzielony rachunek bankowy, którego dysponentem jest Dyrektor Generalny Służby Więziennej. Przychodami Funduszu są wpłaty środków pieniężnych dokonywane przez przywiezione zakłady pracy z tytułu uzyskanych przez te podmioty zwolnień określonych w art. 6 ww. ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności oraz z tytułu dokonywanych na podstawie art. 125 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.) wpłat przez jednostki penitencjarne Służby Więziennej w wysokości 25% wynagrodzeń przysługujących osobom pozbawionym wolności, skierowanym do odpłatnego zatrudnienia.

Środki Funduszu, w postaci pożyczek i dotacji, przeznacza się – zgodnie z dyspozycją art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności – na finansowanie działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, w szczególności na:

- tworzenie nowych miejsc pracy dla skazanych oraz ochronę istniejących,
- tworzenie w jednostkach penitencjarnych Służby Więziennej infrastruktury niezbędnej dla działań resocjalizacyjnych,
- modernizację przywiezionych zakładów pracy i ich produkcji,
- organizowanie nauki zawodu i doskonalenia zawodowego dla osób pozbawionych wolności,
- organizowanie szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej i umiejętności poszukiwania pracy.

Natomiast ryczałt służy wyrównaniu wyższych kosztów zatrudnienia skazanych (art. 8 ust. 2 ustawy).

Środki gromadzone na Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy są rozdysponowywane w oparciu o plan finansowy Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy. Zarówno pozycje przychodowe, jak i kosztowe ujmowane są według paragrafów klasyfikacji budżetowej.

W 2015 r. pomoc ze środków FAZS udzielono zgodnie z poniższym zestawieniem:

1) art. 8 ust 2 – ryczałty: **12 044 111,57 zł**,

2) art. 8 ust 3 – dotacje: **23 936 585,00 zł** (pożyczek nie udzielono z uwagi na brak beneficjentów), z czego poniesiono:

a) na finansowanie kosztów zadań bieżących:

– jednostek sektora finansów publicznych: **1 336 879,14 zł**, w tym sfinansowano szkolenia siedmiu jednostkom penitencjarnym dla 284 osób w zakresie aktywizacji zawodowej skazanych w łącznej kwocie 605 040,00 zł oraz remonty budynków produkcyjnych dwóch jednostek penitencjarnych oraz zakup środków trwałych o charakterze wyposażenia dla przywiąziennego zakładu pracy w łącznej kwocie 731 839,14 zł.,

b) na finansowanie kosztów zadań inwestycyjnych:

– jednostek sektora finansów publicznych: **18 084 032,99 zł**, w tym: w kwocie 4 978 168,98 zł – zakupy środków trwałych (w szczególności: maszyn i urządzeń produkcyjnych, środków transportu) dla trzech Instytucji Gospodarki Budżetowej oraz w kwocie 13 105 864,04 zł – budowę i rozbudowę 3 hal i budynków produkcyjnych (ZK Gębarzewo, ZK Krzywaniec, AS Gdańsk, ZK Cieszyn, ZK Czarne),

– jednostek niezaliczanych do jednostek sektora finansów publicznych: **4 515 672,87 zł**, w tym: zakup środków trwałych (w szczególności: maszyn i urządzeń produkcyjnych, środków transportu) dla 3 przedsiębiorstw państwowych oraz 4 przedsiębiorców prywatnych.

Dla Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy przeprowadzono prognozę przychodów i kosztów FAZS w okresie 8 lat – po zmianie przepisów, bez ich zmiany oraz ocenę skutków regulacji. Szacunki te stanowią załączniki do niniejszej oceny skutków regulacji.

Do załączonych zestawień przyjęto niżej wymienione założenia:

- a) wzrost odpisu na FAZS do wartości 45% od dnia 1.09.2016 r.,
- b) początek uprawnień przedsiębiorców do ryczałtu w wysokości 40% od dnia 1.01.2017 r. (po zakończeniu procesu notyfikacji przez KE),
- c) wzrost minimalnego wynagrodzenia do kwoty 2.000 zł od dnia 1.01.2017 r. oraz utrzymanie wynagrodzenia na tym poziomie do końca 2023 r.,
- d) równomierny, coroczny stały przyrost etatów – o 300 lub 500 w zależności od realizowanego wariantu,
- e) ze względu na różnice w terminach uruchomienia hal przyjęto założenie, że będzie nim ostatni kwartał roku, w związku z tym nowo utworzone etaty wygenerują wpływy do Funduszu oraz obciążenie z tytułu wypłaty ryczałtu od początku następnego roku,
- f) podstawowe parametry programu:
 - koszt utworzenia infrastruktury dla jednego miejsca pracy ok. 50 tys. zł,
 - zakładana powierzchnia dla jednego miejsca pracy ok. 20 m². Powierzchnia jest uzależniona od rodzaju produkcji i może sięgać w wyjątkowych przypadkach 60 m², przy czym spełni ona kryteria programu przy założeniu pracy 2–3 zmianowej.

Realizacja przyjętych założeń zezwoli na sfinansowanie programu, zgodnie z poniższym harmonogramem, przy czym wartość ok. 6,5 mln złotych (ok. 0,8 mln zł rocznie) zostanie pokryta ze środków przewidzianych na pozostałe inwestycje. W realizacji tego wariantu nie przewiduje się zagrożenia niedoborem środków w funduszu i ocenia się go jako całkowicie realny do realizacji w zakładanym terminie.

Rok	Liczba utworzonych miejsc pracy	Koszty realizacji programu
2016	-	18.000.000 zł
2017	260	30.000.000 zł
2018	600	25.000.000 zł
2019	500	25.000.000 zł
2020	500	25.000.000 zł
2021	500	25.000.000 zł
2022	500	20.000.000 zł
2023	440	5.000.000 zł
Razem	3.300	173.000.000 zł

Przewiduje się, że realizacja programu „Pracy więźniów”, jako uzależnionego od gotowości do współpracy sektora prywatnego będzie wymagała elastyczności i będzie realizowana jako kombinacja trzech przedstawionych modeli.

W przeciwieństwie do rozplanowania poniesienia kosztu nie jest możliwe utworzenie rzetelnego harmonogramu budowy poszczególnych obiektów. Terminy realizacji poszczególnych inwestycji będą w głównej mierze uzależnione od zaawansowania negocjacji z przedsiębiorcami.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	duże przedsiębiorstwa sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	W roku 2015 z Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy na ryczałty z tytułu podwyższonych kosztów pracy przeznaczonych zostało 12.044.111,57 zł. Należy zakładać, że po planowanym zwiększeniu kwoty ryczałtu do 40% na mocy projektowanej ustawy o zmianie ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (z 20%), kwota ta co najmniej się podwoi.						Ok. 123 mln zł
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	ok. 11 mln zł	ok. 11 mln zł	ok. 11 mln zł	ok. 11 mln zł	ok. 11 mln zł	ok. 11 mln zł	ok. 121 mln zł
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Poprawa sytuacji bytowej pozostających na wolności członków rodzin skazanych, do której przyczynić się może zwiększenie poziomu zatrudnienia skazanych, a co za tym idzie zwiększenie kwoty przekazywanej osobom uprawnionym, na przykład z tytułu alimentów.						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Ważnym argumentem na rzecz tworzenia miejsc pracy odpłatnej są również wysokie, sięgające kwoty 1 mld 100 mln zł zobowiązania finansowe skazanych. Problem dotyka bezpośrednio ponad 23 tys. osób pozbawionych wolności. Jednostkowe zaległe zobowiązania alimentacyjne przekraczają kwotę 55 tys. zł, a powszechność zatrudnienia tej grupy skazanych wynosi 28%.							

Poniższa tabela przedstawia kwoty przekazane osobom uprawnionym z tytułu alimentów:

Miesiąc	L. zobowiązanych		Liczba potrąceń	Kwota potrąceń (w zł.)	Średnia rata alimentacyjna (w zł.)
	Ogółem	z tego zatrudnieni			
styczeń	13 092	3 612	3 582	817 826,47	228,32
luty	13 431	3 641	3 648	908 214,28	248,96
marzec	13 399	3 702	3 729	858 068,11	230,11
kwiecień	13 210	3 696	3 592	822 981,17	229,12
maj	13 258	3 761	3 680	870 765,54	236,62
czerwiec	12 873	3 865	4 098	888 253,94	216,75
lipiec	13 008	3 752	3 719	867 789,26	233,34
sierpień	12 999	3 901	3 820	925 289,13	242,22
wrzesień	13 004	3 922	3 830	1 218 519,38	318,15
październik	12 799	3 992	3 907	893 093,40	228,59
listopad	12 526	3 916	3 851	926 842,80	240,68
grudzień	12 444	3 801	3 725	860 788,04	231,08
Ogółem			45 161	10 856 431,52	
Średnio w roku 2015	13 604	3 797			240,33
Średnio w roku 2014	13 451	3 626			222,14

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

Zgodnie z art. 123 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy ustala się w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przy przepracowaniu pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonania pełnej miesięcznej normy pracy. Od 1 stycznia 2015 r. płaca minimalna wynosiła 1750 zł brutto⁹⁾, natomiast od dnia 1 stycznia 2016 r. ustalone zostało minimalne wynagrodzenie za pracę w wysokości 1850 zł¹⁰⁾.

Wynagrodzenie za pracę skazanego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę o zatrudnienie skazanych podmiot zatrudniająca przekazuje w określonych terminach do zakładu karnego, w którym skazany przebywa (do depozytu)¹¹⁾. Zakład karny przekazuje wynagrodzenie skazanemu po dokonaniu należnych potrąceń (art. 125 i 126 k.k.w.).

Z tego depozytu są pokrywane zobowiązania osadzonego z tytułu m.in. alimentów, kosztów sądowych, czy komornika. W następnej kolejności więźniom pobierane są pieniądze na różnego rodzaju szkolenia zawodowe czy też na fundusz wspierający osoby, które opuszczają mury zakładu. Jeśli oprócz tych wszystkich potrąceń uzbiera się dodatkowa suma, osadzeni mogą wydać je w kantine lub przesłać rodzinie.

Z przypadającego skazanemu wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, wolne jest w każdym czasie od egzekucji 60% (art. 125 § 2 k.k.w.).

⁹⁾ Dziennik Ustaw z 2014 r. poz. 1220.

¹⁰⁾ Dziennik Ustaw z 2015 r. poz. 1385.

¹¹⁾ § 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz. U. z dnia 25 lutego 2004 r.).

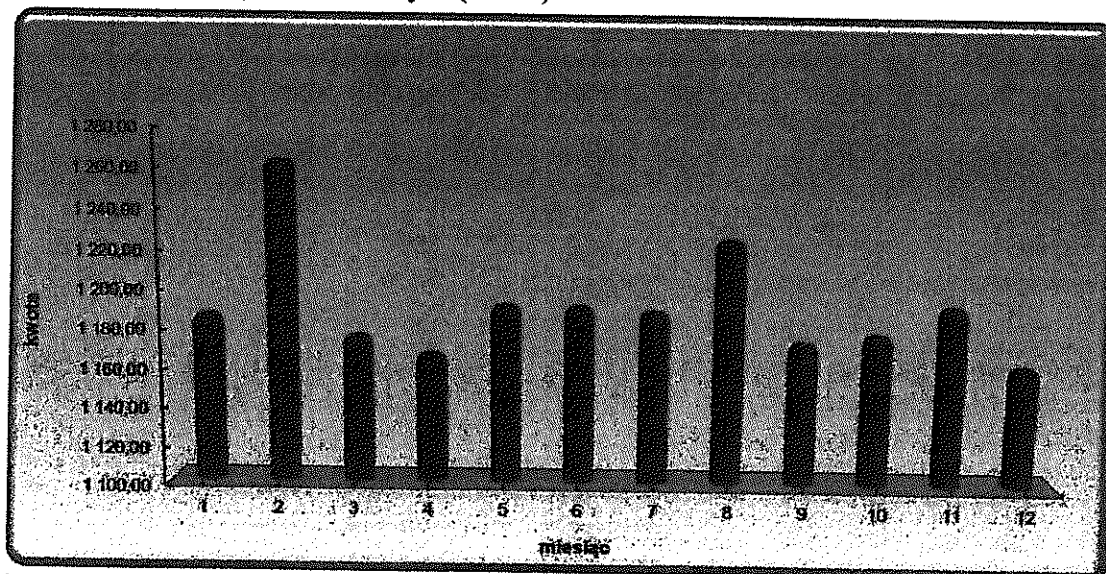
Średnia płaca, wykorzystanie czasu pracy:

Miesiąc	liczba zatrudnionych (*)	liczba rob./g. (w tys.)	fundusz płac (w zł)	średnia płaca (w zł)	śred. stawka za rob./g. (w zł)	śred. czas pracy osadz. (w godz.)
styczeń	10 301	1 118,92	12 214 020,72	1 185,71	10,92	108,62
lut	10 100	1 100,50	12 761 022,02	1 263,47	11,60	108,96
marzec	10 231	1 233,95	12 027 138,45	1 175,56	9,75	120,61
kwiecień	10 241	1 151,77	11 943 340,58	1 166,23	10,37	112,47
maj	10 429	1 149,75	12 424 756,70	1 191,37	10,81	110,25
czerwiec	10 425	1 178,20	12 414 170,84	1 190,81	10,54	113,02
lipiec	10 558	1 305,54	12 550 890,89	1 188,76	9,61	123,65
sierpień	10 575	1 174,35	12 959 794,53	1 225,51	11,04	111,05
wrzesień	10 665	1 282,94	12 514 179,55	1 173,39	9,75	120,29
październik	10 631	1 249,93	12 523 812,03	1 178,05	10,02	117,57
listopad	10 692	1 163,66	12 749 066,77	1 192,39	10,96	108,83
grudzień	10 334	1 160,30	12 006 740,05	1 161,87	10,35	112,28
Ogółem			149 088 933,13			
Średnio w roku 2015	10 432			1 191,09	10,46	113,97
Średnio w roku 2014	10 476			1 138,56	10,14	112,66

(*) - liczba osób figurujących na liście płac

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

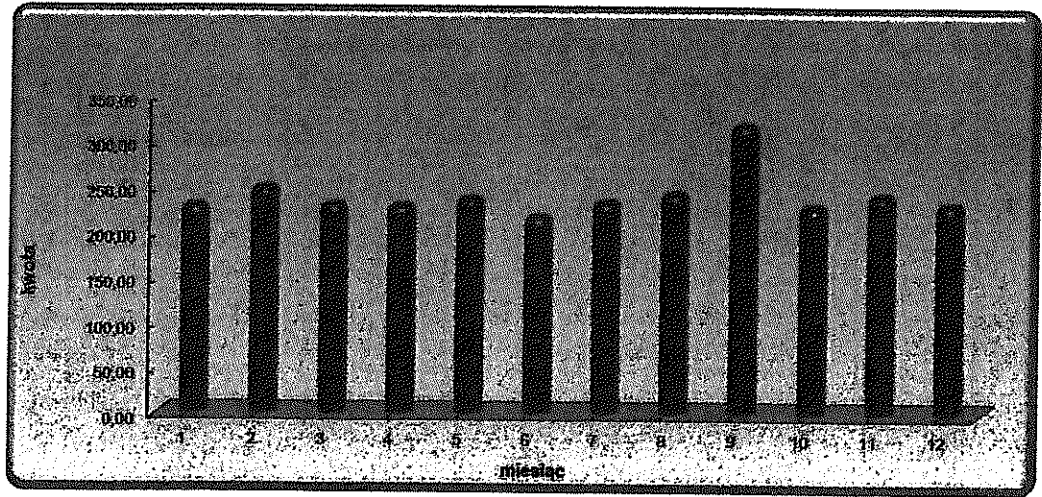
Średnia płaca miesięczna osadzonych (brutto)

Źródło: Biuro Penitencjarne CZSW

Zgodnie z założeniami projektu ustawy, proponowane zmiany powinny przyczynić się do zwiększenia poziomu zatrudnienia skazanych, a co za tym idzie, również wzrostu kwoty świadczeń (ogółem) na rzecz osób uprawnionych (członków rodziny) pozostających na wolności. Na obecnym etapie precyzyjne oszacowanie tego wzrostu nie jest jednak możliwe.

Średnia rata alimentacyjna w roku 2015:

Źródło: Biuro Penitencyjne CZSW

Kalkulacja wynagrodzenia osadzonego:

Obecnie osadzony, zatrudniony na całym etacie, otrzymujący minimalne wynagrodzenie 1850 zł otrzymuje netto kwotę 861,19 zł, a z jego wynagrodzenia na FAZS przekazywane jest 462,50 zł. Po zmianie przepisów osadzony otrzyma kwotę netto 603,69 zł, a z jego wynagrodzenia na FAZS przekazane będzie 832,50 zł.

Po zmianie przepisów oraz przy założeniu wzrostu minimalnego wynagrodzenia do wartości 2000 zł osadzony otrzyma kwotę netto 648,80 zł, a z jego wynagrodzenia na FAZS przekazane będzie 900 zł.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Proponowane rozwiązania mają na celu zachęcenie przedsiębiorców oraz innych podmiotów (wymienionych w punkcie 4) do zatrudniania osadzonych, a co za tym idzie zwiększenia powszechności zatrudnienia osób pozbawionych wolności. Obecnie, przez kontrahentów pozawięziennych jest zatrudnianych odpłatnie ok. 25% wszystkich skazanych wykonujących prace odpłatne. Jeszcze mniej skazanych wykonuje prace odpłatnie w przywięziennych zakładach pracy (poniżej 20%). Przeważająca większość skazanych wykonuje odpłatnie prace porządkowe i pomocnicze na rzecz jednostek Służby Więziennej. Szczegóły prezentuje poniższa tabela:

Zatrudnienie skazanych według stanu na dzień 31.10.2015 r. (w zaokrągleniu do pełnych setek)

Liczba zatrudnionych ogółem	24.900 osób	
	odpłatnie	10.200
	przywięziennne zakłady pracy	1.700
	kontrahenci pozawięzienni	2.700
	prace porządkowe i pomocnicze na rzecz jednostek SW	5.800
w tym:	nieodpłatnie	14.700

	prace publiczne na rzecz organów administracji publicznej	2.800
	prace charytatywne i na rzecz organizacji pożytku publicznego	700
	prace porządkowe i pomocnicze na rzecz jednostek SW	11.200

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości

Nawet zakładając, że proponowane rozwiązania wygenerują co najmniej 2000 (optymalnie – 3300) nowych miejsc pracy w przywieziennych zakładach pracy oraz na skutek wprowadzenia większych zachęt dla przedsiębiorców do zatrudniania osób pozbawionych wolności, zwiększy się odsetek więźniów pracujących, nie powinno to mieć istotnego wpływu na rynek pracy z uwagi na specyfikę wykonywanych przez skazanych prac (z reguły proste prace, niewymagające kwalifikacji) oraz ogólna, stosunkowo niewielka skala tego zatrudnienia.

10. Wpływ na pozostałe obszary

- środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

- demografia
 mienie państwowe

- informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Do ewaluacji efektów projektowanych rozwiązań mogą posłużyć następujące mierniki:

- liczba osób pozbawionych wolności zatrudnionych odpłatnie jak i nieodpłatnie,
- liczba nowoutworzonych w ramach realizacji programu nowych miejsc pracy w przywieziennych zakładach produkcyjnych,
- kwoty przekazane z tytułu alimentów (ogółem) oraz wysokość średniej raty alimentacyjnej (na podstawie danych gromadzonych przez Biuro Penitencjarne CZSW); ewentualnie: kwoty alimentów zaległych, alimentów bieżących (miesięcznie) oraz innych potrąceń,
- stan funduszy: Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieziennych Zakładów Pracy oraz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem oraz Pomocy Postpenitencjarnej, oraz kwoty potrąceń na ich rzecz z wynagrodzeń więźniów.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

- **Tabl. 1. Prognoza przychodów i kosztów FAZSoRPP w okresie 8 lat – bez zmiany przepisów,**
- **Tabl. 2. Prognoza przychodów i kosztów FAZSoRPP w okresie 8 lat – po zmianie przepisów - wzrost o 3300 miejsc pracy,**
- **Tabl. 3. Ocena skutków regulacji – wzrost o 3300 miejsc pracy.**

Tabl. 1. Prognoza przychodów i kosztów FAZSoRPP w okresie 8 lat – bez zmiany przepisów

lp.	Pozycja	Prognoza program "PRACA WIEŻNIÓW"										Suma
		wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
1	zatrudnienie (roczne) w przeliczeniu na pełne etaty, w tym:		86 160	86 160	86 160	86 160	86 160	86 160	86 160	86 160	86 160	86 160
2	- w jednostkach penitencjarnych (4.180 etatów)		50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160
3	- przez przedsiębiorców (wzrost o 3.300 etatów)		36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
4	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonym przez jednostki budżetowe		92 796 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000
5	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonym przez przedsiębiorców		66 600 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000	72 000 000
6	przychody FAZSoRPP:		50 320 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000
7	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonym przez jednostki budżetowe	25%	23 199 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000	25 080 000
8	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonym przez przedsiębiorców	25%	16 650 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
9	pozostałe (wpłaty z tytułu zwolnień PZP, odsetki i środki z lat ubiegłych)		10 471 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000
10	koszty FAZSoRPP:		50 320 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000	43 980 000
11	DOTACJE, w tym:		37 000 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000	29 580 000
12	dotacje na realizację programu "Praca Więźniów - Haft produkcyjne (173 mln zł)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	dotacje na pozostałe inwestycje		34 000 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000	26 580 000
14	dotacje na pokrycie kosztów bieżących wszystkich beneficjentów		3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
15	WYPŁATA RYCZAŁTÓW	20%	13 320 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000	14 400 000
Różnica pomiędzy przychodami a kosztami												244 060 000

Tabl. 2. Prognoza przychodów i kosztów FAZSoRPP w okresie 8 lat – po zmianie przepisów – wzrost o 3300 miejsc pracy

Ip.	Pozycja	Prognoza program "PRACA WIEŹNIÓW"										Suma
		wskaźnik	2016	wskaźnik	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
1	zatrudnienie (roczne) w przeliczeniu na pełne etaty, w tym:		86 160		89 280	96 480	102 480	108 480	114 480	120 480	125 760	
2	- w jednostkach penitencjarnych (4.180 etatów)		50 160		50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	50 160	
3	- przez przedsiębiorców (wzrost o 3.300 etatów)		36 000		39 120	46 320	52 320	58 320	64 320	70 320	75 600	
4	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonym przez jednostki budżetowe		92 796 000		100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	100 320 000	
5	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonym przez przedsiębiorców		66 600 000		78 240 000	92 640 000	104 640 000	116 640 000	128 640 000	140 640 000	151 200 000	
6	przychody FAZSoRPP:		60 946 400		81 252 000	87 732 000	93 132 000	98 532 000	103 932 000	109 332 000	114 084 000	748 942 400
7	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonym przez jednostki budżetowe	25% 45%	29 385 400	45%	45 144 000	45 144 000	45 144 000	45 144 000	45 144 000	45 144 000	45 144 000	345 393 400
8	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonym przez przedsiębiorców	25% 45%	21 090 000	45%	35 208 000	41 688 000	47 088 000	52 488 000	57 888 000	63 288 000	68 040 000	386 778 000
9	pozostałe (wpłaty z tytułu zwolnień PZP, odsetki i środki z lat ubiegłych)		10 471 000		900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	900 000	16 771 000
10	koszty FAZSoRPP:		60 946 400		81 252 000	87 732 000	93 132 000	98 532 000	103 932 000	109 332 000	114 084 000	748 942 400
11	DOTACJE, w tym:		47 626 400		49 956 000	50 676 000	51 276 000	51 876 000	52 476 000	53 076 000	53 604 000	410 566 400
12	dotacje na realizację programu Praca Więźniów - hale produkcyjne (173 mln zł)		18 000 000		80 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	26 000 000	5 000 000	173 000 000
13	dotacje na pozostałe inwestycje		26 626 400		16 956 000	22 676 000	23 276 000	23 876 000	24 476 000	30 076 000	45 604 000	213 566 400
14	dotacje na pokrycie kosztów bieżących wszystkich beneficjentów		3 000 000		3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	24 000 000
15	WYPŁATA RYCZALTÓW	20%	13 320 000	40%	31 296 000	37 056 000	41 856 000	46 656 000	51 456 000	56 256 000	60 480 000	358 376 000
Różnica pomiędzy przychodami a kosztami											410 566 400	

Założono w roku 2016 r. wartości na podstawie danych za maj 2016 r.

Założono wzrost potrącenia do wartości 45% od miesiąca września 2016 r.

Założono wypłatę ryczałtów od 1.01.2017 r. (po notyfikacji przez KE)

Założono wartość minimalnego wynagrodzenia od 1.01.2017 r. i w latach następnych w kwocie 2.000 zł

Założono równomierny przyrost etatów do 3.300 w latach 2017–2023

Przyjęto najnowsze dane, zaprezentowane przez jednostki w zakresie powierzchni infrastruktury i związanego z tym kosztu budowy: 173 mln złotych oraz 3.300 miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty.

Tabl. 3. Ocena skutków regulacji - wzrost o 3300 miejsc pracy

lp.	Pozycja	Prognoza program "PRACA WIEŻNIÓW"										Suma
		wskaźnik	2016	wskaźnik	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
1	zatrudnienie (roczne) w przeliczeniu na pełne etaty, w tym:		0		3 120	10 320	16 320	22 320	28 320	34 320	39 600	
2	- w jednostkach penitencjarnych (4.180 etatów)		0		0	0	0	0	0	0	0	
3	- przez przedsiębiorców (wzrost o 3.300 etatów miesięcznie)		0		3 120	10 320	16 320	22 320	28 320	34 320	39 600	
4	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonemu przez jednostki budżetowe		0		0	0	0	0	0	0	0	
5	wynagrodzenie brutto wypłacone osadzonemu przez przedsiębiorców		0		6 240 000	20 640 000	32 640 000	44 640 000	56 640 000	68 640 000	79 200 000	
6	przychody FAZSoRPP:		10 626 400		37 272 000	43 752 000	49 182 000	54 552 000	59 952 000	65 352 000	70 104 000	310 752 400
7	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonemu przez jednostki budżetowe	25% 45%	6 186 400		20 064 000	20 064 000	20 064 000	20 064 000	20 064 000	20 064 000	20 064 000	146 634 400
8	odpis z wynagrodzeń brutto wypłaconych osadzonemu przez przedsiębiorców	25% 45%	4 440 000		17 208 000	23 688 000	29 088 000	34 488 000	39 888 000	45 288 000	50 040 000	244 128 000
9	pozostałe przychody (wpłaty z tytułu zwolnień PZP, odsetki oraz środki z lat ubiegłych)		0		0	0	0	0	0	0	0	0
10	koszty FAZSoRPP:		10 626 400		37 272 000	43 752 000	49 152 000	54 552 000	59 952 000	65 352 000	70 104 000	390 762 400
11	DOTACJE, w tym:		10 626 400		20 376 000	21 096 000	21 696 000	22 296 000	22 896 000	23 496 000	24 024 000	166 506 400
12	dotacje na realizację programu Praca Wiczurow - hale produkcyjne (173 mln zł)		18 000 000		39 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	20 000 000	5 000 000	173 000 000
13	dotacje na pozostałe inwestycje		-7 373 600		-9 624 000	-3 904 000	-3 304 000	-2 704 000	-2 104 000	3 496 000	19 024 000	-6 493 600
14	dotacje na pokrycie kosztów bieżących wszystkich beneficjentów		0		0	0	0	0	0	0	0	0
15	WYPŁATA RYCZAŁÓW	20%	0	40%	16 596 000	22 656 000	27 456 000	32 256 000	37 056 000	41 856 000	46 656 000	224 256 000
Różnica pomiędzy przychodami a kosztami												
166 506 400												

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie trybu wyznaczania podmiotów, na rzecz których jest wykonywana
nieodpłatna praca skazanych**

Na podstawie art. 123a § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa tryb wyznaczania przez właściwy organ gminy podmiotów, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace, o których mowa w art. 123a § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, zwanej dalej „Kodeksem karnym wykonawczym” oraz czynności tych podmiotów, w zakresie wykonywania pracy, w tym dotyczące zgłaszania zapotrzebowania na przyjęcie do pracy skazanych, organizowania miejsc pracy i przydziału pracy oraz kontroli skazanych.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) podmiocie wyznaczonym – należy przez to rozumieć podmiot wyznaczony przez właściwy organ gminy, obowiązany do przyjęcia skazanych w celu wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne;
- 2) właściwym organie gminy – należy przez to rozumieć właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta;
- 3) pracy – należy przez to rozumieć nieodpłatną pracę, o której mowa w art. 123a § 1 i 2 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 4) osobie wyznaczonej – należy przez to rozumieć osobę odpowiedzialną za organizowanie i kontrolowanie pracy skazanych, o której mowa w § 6.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908., z 2013 r. poz. 628 i poz. 1247, z 2014 r. poz. 619, z 2015 r. poz. 396, poz. 431, poz. 21 i poz. 541.

§ 2. 1. Dyrektor zakładu karnego sporządza corocznie, nie później niż do dnia 15 października, opinię dotyczącą potrzeb zakładu karnego w zakresie wykonywania pracy przez skazanych oraz przesyła ją niezwłocznie właściwemu organowi gminy.

2. Opinia określa w szczególności przewidywaną na kolejny rok kalendarzowy liczbę skazanych skierowanych do wykonywania pracy, niezbędną liczbę godzin w przeliczeniu na jednego skazanego oraz, w miarę potrzeby wynikającej z konieczności zapewnienia prawidłowego wykonywania pracy, również miejsce i rodzaj pracy.

§ 3. 1. Właściwy organ gminy wyznacza podmioty obowiązane do przyjęcia skazanych w celu wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne uwzględniając opinię, o której mowa w § 2.

2. Zapotrzebowanie, o którym mowa w ust. 2 zawiera informacje o miejscu i rodzaju pracy, liczby skazanych oraz liczby godzin pracy w przeliczeniu na jednego skazanego, dla których zostanie zapewniona praca, a także dane osoby odpowiedzialnej za organizowanie i kontrolowanie pracy.

3. Zapotrzebowanie zgłasza się najpóźniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem pracy.

4. Informację o podmiotach wyznaczonych właściwy organ gminy przekazuje dyrektorowi zakładu karnego w terminie 30 dni od dnia otrzymania opinii, o której mowa w § 2 ust. 1. W tym samym terminie właściwy organ gminy przedstawia radzie gminy opinię dyrektora zakładu karnego oraz informację o liczbie i treści zgłoszonych zapotrzebowani oraz o podmiotach wyznaczonych.

5. Zmiany w zakresie informacji, o której mowa w ust. 6, właściwy organ gminy przesyła dyrektorowi zakładu karnego niezwłocznie, najpóźniej w terminie 14 dni od dnia wystąpienia zmiany.

6. W przypadku aktualizacji opinii, o której mowa w § 2 ust. 1 przez dyrektora zakładu karnego przepisu ust. 6 zdanie 2 nie stosuje się.

§ 4. 1. Podmiot wyznaczony przyjmuje skazanego skierowanego przez dyrektora zakładu karnego w celu wykonywania pracy i poucza go o obowiązku sumiennej i wydajnej pracy oraz konieczności przestrzegania dyscypliny i regulaminu pracy, przepisów porządkowych, przeciwpożarowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, a także dbania o porządek w miejscu pracy, jak również o stan obsługiwanych maszyn i urządzeń.

2. Podmiot wyznaczony:

- 1) instruuje skazanego o sposobie wykonywania przydzielonej pracy;
- 2) zapoznać skazanego z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisami przeciwpożarowymi oraz obsługi maszyn i urządzeń w zakresie odpowiednim dla wykonywanej pracy;
- 3) zapewnić skazanemu bezpieczne i higieniczne warunki pracy, środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, przewidziane na danym stanowisku pracy.

§ 5. Przy przydziale pracy skazanemu podmiot wyznaczony określa wymiar godzin i dokonuje podziału godzin pracy na dni w sposób uprzednio uzgodniony z dyrektorem zakładu karnego, odpowiadający organizacji wykonywanej pracy.

§ 6. Podmiot wskazuje dyrektorowi zakładu karnego osobę wyznaczoną.

§ 7. 1. Osoba wyznaczona ustala harmonogram pracy skazanych, określający czas, miejsce i rodzaj pracy na okres co najmniej jednego miesiąca. Odpis harmonogramu przekazuje się dyrektorowi zakładu karnego.

2. Osoba wyznaczona przekazuje dyrektorowi zakładu karnego, w terminach przez niego wyznaczonych, nie rzadziej niż raz w miesiącu, informację dotyczącą:

- 1) wykonania harmonogramu pracy;
- 2) liczby godzin przepracowanych przez skazanych;
- 3) rodzaju wykonywanej przez nich pracy;
- 4) dnia rozpoczęcia i zakończenia pracy;
- 5) niezgłoszenia się do pracy;
- 6) niepodjęcia przydzielonej pracy;
- 7) opuszczenia pracy bez usprawiedliwienia.

§ 8. Podmiot wyznaczony prowadzi ewidencję prac wykonanych przez skazanych, w szczególności dotyczącą zbiorczego wymiaru godzin przepracowanych przez skazanych. Informacje z ewidencji przekazuje się dyrektorowi zakładu karnego w terminach przez niego wyznaczonych.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia wykonuje upoważnienie ustawowe wynikające z art. 123a § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.), zwanej dalej „k.k.w.”.

Rozporządzenie określa tryb wyznaczania przez właściwy organ gminy podmiotów, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace, o których mowa w art. 123a § 1–2 k.k.w. oraz czynności tych podmiotów, w zakresie wykonywania pracy, w tym dotyczące zgłaszania zapotrzebowania na przyjęcie do pracy skazanych, organizowania miejsc pracy i przydziału pracy oraz kontroli skazanych.

Przyjęte w projekcie rozwiązania bazują na rozwiązaniach obowiązujących w przypadku wykonywania kary ograniczenia wolności w formie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne oraz pracy społecznie użytecznej orzekanej w zamian za nieuiszczoną grzywnę (por. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna, Dz.U. poz. 634). Ten model postępowania w zakresie trybu wyznaczania podmiotów oraz sposobu organizowania i przydziału skazanym pracy z powodzeniem funkcjonuje w praktyce wykonawczej od ponad 5 lat i nie budzi szczególnych wątpliwości interpretacyjnych. Z tego powodu stał się podstawą regulacji dotyczącej trybu wyznaczania i czynności podmiotów w odniesieniu do nieodpłatnej pracy skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, z uwzględnieniem różnic wynikających z charakteru obu rodzajów kar i z regulacji ustawowych.

Z treści art. 123a § 1 i 2 k.k.w. wynika, że nieodpłatna praca skazanych odbywających karę pozbawienia wolności może przybrać charakter:

- 1) prac porządkowych lub pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz
- 2) prac na cele społeczne wykonywanych na rzecz samorządu terytorialnego, podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim, państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych, spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź województwa, a także na rzecz innych niż samorządowe organów administracji publicznej lub innych

podmiotów, o których mowa w art. 56 § 2 i 3 Kodeksu karnego wykonawczego w szczególności różnorodnych organizacji pożytku publicznego.

Zakres normowania niniejszego rozporządzenia limitowany jest brzmieniem upoważnienia ustawowego i obejmuje tylko drugą kategorię nieodpłatnej pracy skazanych, mianowicie pracę na cele społeczne na rzecz ww. podmiotów.

Proponowany schemat postępowania przy wyznaczaniu podmiotów przedstawia się następująco:

- 1) dyrektor zakładu karnego każdego roku (do 15 października) sporządzi i przekaze właściwemu organowi gminy opinię na temat zapotrzebowania zakładu karnego na nieodpłatną pracę skazanych (§ 2);
- 2) właściwy organ gminy (wójt, burmistrz, prezydent), w terminie 30 dni od otrzymania opinii, wyznaczy, jeżeli uzna to za zasadne, podmioty uwzględniając opinię i przekaze dyrektorowi stosowną informację w tym zakresie (§ 3 ust. 1 i 2);
- 3) w każdym czasie lista podmiotów będzie mogła być aktualizowana, o czym właściwy organ gminy zawiadomi dyrektora zakładu karnego (§ 3 ust. 7);

Nieodpłatne zatrudnienie skazanego odbywa się na podstawie skierowania do pracy wystawionego przez dyrektora zakładu karnego, za pisemną zgodą lub na wniosek skazanego, co bezpośrednio wynika z art. 121 § 2 i 3 k.k.w. w zw. z art. 123a § 2 k.k.w.

Projektowane przepisy § 4 i § 5 określają czynności podmiotu związane z przydziałem pracy.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 121 § 3 k.k.w. dyrektor zakładu karnego zachowuje pełną kontrolę nad warunkami zatrudnienia skazanego (również zatrudnienia nieodpłatnego) i w każdym czasie może cofnąć zgodę na zatrudnienie. Z tego względu w § 5 ust. 1 przewidziano obowiązek uzgadniania z dyrektorem warunków czasowych zatrudnienia skazanego.

Analogicznie jak w przypadku kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej projekt przewiduje:

- 1) obowiązek wyznaczenia przez podmiot osoby odpowiedzialnej za organizowanie i kontrolowanie pracy skazanych (§ 6),
- 2) ustalenia przez osobę wyznaczoną harmonogramu pracy skazanych (§ 7 ust. 1),

- 3) przekazywania dyrektorowi zakładu karnego przez osobę wyznaczoną informacji dotyczącej pracy skazanych (§ 7 ust. 2),
- 4) prowadzenia przez podmiot ewidencji prac wykonanych przez skazanych (§ 8).

W § 9 projekt przewiduje możliwość kierowania skazanych do pracy w podmiotach, o których mowa w art. 56 § 3 k.k.w. również w sytuacji, gdy nie zostały wyznaczone przez właściwy organ gminy, na podstawie bezpośredniego kontaktu z dyrektorem zakładu karnego. Pozwoli to uprościć i przyspieszyć proces angażowania się do przedmiotowej procedury nieodpłatnego zatrudniania skazanych organizacji pożytku publicznego.

Rozwiązania przyjęte w projekcie, korzystając ze sprawdzonych mechanizmów, zapewniają warunki do sprawnego wykonywania pracy na cele społeczne oraz możliwość zorganizowania jak największej liczby miejsc pracy skazanym odbywającym karę w warunkach izolacji. Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – prawo karne”.

